
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

P G
1464
S8
1951
MUSI

UC-NRLF

B 3 829 777

UCB

С Р П С К А А К А Д Е М И Ј А Н А У К А

POSEBNA

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КЊИГА CLXXV

130575

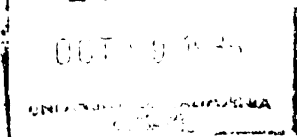
МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ

КЊИГА 2

ЖИВОЈИН СТАНКОВИЋ

НАРОДНЕ ПЕСМЕ У КРАЈИНИ

БЕОГРАД
1951

С Р П С К А А К А Д Е М И Ј А Н А У К А

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

КЊИГА СLXXV

МУЗИКОЛОШКИ ИНСТИТУТ

КЊИГА 2

ЖИВОЈИН СТАНКОВИЋ

НАРОДНЕ ПЕСМЕ У КРАЈИНИ

БЕОГРАД
1951

1950
ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES

MUSIC LIBRARY
UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
BERKELEY

1950.

MONOGRAPHIES

T. CLXXV

INSTITUT DE MUSICOLOGIE

№ 2

MÉLODIES POPULAIRES DE LA KRAJINA

PAR

ZIVOJIN STANKOVIĆ

УРЕДНИК:

Академик ПЕТАР КОЊОВИЋ

Управник Музиколошког института

ПРЕДГОВОР:

КОСТЕ П. МАНОЈЛОВИЋА

РЕДАКЦИЈА:

СТАНЕ ЂУРИЋ-КЛАЈН

Примљено на IV скупу Одсеља ликовне и музичке уметности
5 VI.1950 године

Научна Рвнта

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД 1951

Штампарија „Вук Караџић“, погон „Слободан Јовић“ — Стојана Протића 52, Београд

PG 1464
S8
1951
MUSI

С А Д Р Ж А Ј :

	Страна
Предговор — — — — —	1
Свадба — — — — —	9
Сахрањивање — — — — —	16
Рана — — — — —	19
Моба — — — — —	27
Клака — — — — —	31
Краљице — — — — —	32
Седељка — — — — —	33
Друге песме (путничке, пословачке, попевачке, славске итд.) —	60
Алалија — — — — —	78
Беглук — — — — —	79
Народне игре — — — — —	81
Имена лица од којих су забележене песме и игре — — — —	89
Résumé — — — — —	91

ПРЕДГОВОР

„Народне песме у Крајини,“ са описом народних обичаја, које је скупио из народа тога краја Живојин Станковић, свештеник у Мокрањи, срез неготински, и поднео Академији наука да их изда у издањима свога Етнографског зборника, заслужују пуну пажњу. Станковић је ово дело поднео Академији још 23 априла 1906 г. и рукопис је сачуван за време Првог светског рата, а срећом и до данас.

Станковић се још као ученик старе Богословије интересовао за српско народно световно и црквено певање, и у „Веснику Српске цркве“ за 1908 г. (стр. 690—701, 733—741, 816—825) и 1909 (стр. 97—105, 169—184) он је објавио црквено-историску расправу „Српско црквено појање,“ у којој је покушао да скицира, на основу писмених историских података, развој српског народног црквеног појања од најстаријих времена. Као свештеник у Мокрањи он је тамо основао и певачко друштво и са њим је долазио у Београд, мислим 1906 г., где је у Народном позоришту приредио и концерт, који је био утолико интересантнији што је то била прва појава једног српског сеоског певачког друштва на подиуму Народног позоришта у Београду. Концерт је био интересантан и стога што су певачи били мештани села Мокрање, по коме је наш композитор Стеван Мокрањац узео, своје презиме. Станковић је био способан да верно забележи народне мелодије песама и игара из Крајине, и у овом случају није потребно да се његово записивање мелодија подвргне стручној музичкој обради, што је био случај раније са Тодором Бушетићем, учитељем, који је прикупио „Српске народне песме и игре с мелодијама из Левча“ које је музички приредио Стеван Ст. Мокрањац, а издала Српска краљевска академија (Српски Етнографски зборник, књига III, 1902 г.). Станковићево дело заслужује пуну пажњу, утолико пре што је он дао и тачан списак имена лица од којих је песме и игре забележио. Према том списку 112 песама — мелодија и игара певало је Станковићу 26 лица. Штета што Станковић није забележио и доба старости певача, али је зато дао њихова имена, занимање и порекло. Овај рукопис је утолико интересантнији што су у њему сакупљене попевке и обичаји старијег доба, а језик је остао чист, онакав како се говори у овом крају, што овоме раду даје још већу вредност.

Станковић је овде описао следеће обичаје: свадбу, сахрањивање, (погреб), рану (ранило), мобу, клаку, краљице, седељку, друге песме: путничке, пословачке, попевачке, славске итд. алалија, беглук. Ако упоредимо ову збирку са Бушетићевом, видећемо да је Станковић дао опис седам обичаја, поред других песама, док код Бушетића имамо само четири (слава, свадба, сахрањивање, седељка). Из описа

ових обичаја видеће се њихове сличности и разлике у разним крајевима Србије.

Што се тиче тачности бележења, учинио бих примедбу само на следеће мелодије. Бр. 16, коју је мелодију Станковић забележио у такту $3/4$, требало би, елиминишући три олу, која није карактеристична за наш ритам, записати у $7/8$ такту (тј. $3+4$). Мелодију песме бр. 40 требало би записати

Игру бр. 13 (105) било би боље дати уместо $2 + 3 + 2 + 3 + 4 + 3$, $2 + 3 + 2 + 3 + 4 + 3$ овако:

$$\frac{5}{8}(2+3) + \frac{5}{8} + \frac{7}{8}(4+3); \frac{5}{8} + \frac{5}{8} + \frac{7}{8}.$$

Исто тако требало би прецизније обележити тоналитете и гара бр. 1 (93) — D дур, а не G дур; бр. 2 (94) C а не G дур; бр. 5 (97) — d мол а не A дур; бр. 8 (100); — d мол а не A дур; бр. 11 (103) d мол; бр. 17 (109) D дур а не G дур; бр. 19 (111) D дур а не G дур.

Станковић, — исто као и Мокрањац при редакцији Бушетићеве збирке —, није написао презнаке за тонски род мелодија песама и игара у овој својој збирци, држећи се, свакако, Мокрањчевог гледишта: „да се презнацима — крстовима и беовима — одређује тонски род, а тиме се унеколико упућује и на извесну одређену складбу (хармонизацију)“. Како су и ове попевке већином тако скројене, да се могу схватити и правилно ускладбити на више разних начина, што је Мокрањац навео и за песме из Левча, то сматрам да је добро што је и Станковић задржао исти поступак, тј. није код мелодија песама означавао њихове тонске родове. Према томе, и овде би важило Мокрањчево мишљење да је „онима који би хтели да употребе ове попевке за разне музичке циљеве, остављен потпуно слободан избор складбе. Од њиховог знања, умења и укуса зависи хоће ли они погодити праву складбу, која приличи овим попевкама, те да буду и уметнички разређене, а да не изгубе свој типни карактер“.

Што се тиче игара, Станковић је, исто као и Мокрањац у Бушетићевом делу, означио тонске родове, али не увек тачно (мислим у вези са презнацима). Тако Игра бр. 2 (94) је свакако у C дуру, са алтерованим (повишеним) IV ступњем, а не у G дуру. Игре бр. 5 (97), 8 (100), 11 (103) су у d молу, а бр. 6 (98), 19 (111) у D дуру, док је бр. 17 (109) у D дуру а не у G дуру —, као што дам већ напоменуо.

При анализи Станковићевог музичког материјала ја ћу се, ради бољег разумевања, држати Мокрањчевог поступка у горе наведеној Бушетићевој збирци, да би се они које то интересује лакше снашли при разгледању овога музичког материјала.

І ПОДЕЛА МЕЛОДИЈА ПО ГЛАСОРЕДУ

По гласореду ове се мелодије деле на три групе.

А. — У прву групу долазе оне мелодије које припадају изразито дурском тонском роду. — Ту долазе мелодије, под бројевима: 2 (А), 3 (G), 5 (А), 6 (G), 9 (F), 10 (А), 12 (G), 15 (А), 19 (G), 20 (G), 21 (G), 22 (G), 23 (F), 24 (G), 25 (G), 26 (А), 27 (G), 28 (G), 32 (А), 33 (G), 34 (G), 36 (В), 37 (G), 38 (D), 39 (G), 40 (G), 41 (G), 42 (G), 43 (G), 44 (G), 45 (G), 47 (А), 48 (А), 49 (G), 50 (G), 51 (G), 53 (А), 54 (А), 56 (G), 57 (G), 58 (G), 59 (G), 61 (G), 62 (G), 63 (G), 64 (А), 65 (G), 66 (G), 67 (G), 68 (G), 72 (G), 74 (G), 75 (G), 76 (G), 77 (G), 78 (G), 79 (G), 81 (G), 83 (G), 84 (G), 85 (F), 86 (G), 87 (G), 89 (G). Игре: број 1 (D), 2 (C), 3 (C), 4 (C), 7 (D), 10 (E), 12 (G), 13 (D), 14 (E), 15 (E), 16 (E), 17 (D), 18 (E), 19 (D), 20 (D). Свега 79 мелодија.

Неке од ових мелодија имају одређене карактеристике дура, а највећи број и свршетак на II ступњу, који је карактеристичан за наше народне мелодије, али који може да нас наведе и на могућност да применимо, при обради, и старе тонске родове: дорски, лидијски, фригијски, јонски и др. Већ је Мокрањац изразио ову мисао у своме већ цитираном предговору, и она важи и данас, па се може применити и на ове народне мелодије.

Б. — У другу групу долазе мелодије које припадају молском тонском роду, и код којих налазимо, често, и на интервал прекомерну секунду, као и на алтерован IV ступањ навише. Овде долазе мелодије под бројевима: 1 (g мол), 4 (g), 7 (a), 8 (a), 11 (a), 13 (g), 14 (g), 16 (a), 17 (g), 18 (a), 29 (g), 30 (a), 31 (g), 35 (g), 46 (g), 52 (g), 55 (g), 60 (a), 70 (g), 71 (f), 73 (f), 80 (g), 82 (g), 88 (g), 90 (g), 91 (g), 92 (f); Игре: број 5 (d мол), 8 (d), 9 (g) 11 (d). Свега 32 мелодије.

В. — Овде долазе мелодије код којих тоналитет може да буде двојак. То су мелодије број: 9 (g мол — F дур), 11 (a — G), 19 (G, g), 20 (G — a), 21 (G — a), 22 (G — a), 26 (A — h), 30 (a — G), 32 (A — h), 37 (G — a), 44 (G — a), 59 (G — a), 68 (G — a), 75 (G — a), 81 (G — a), 83 (G — a), 85 (F — g). Свега 17 мелодија. Ове мелодије дају могућност за разноврсније хармонске комбинације и везе.

Код ових мелодија имамо, као што сам већ напоменуо, и мелодија са применом прекомерне секунде: број 35, 55, 70, 73, 80, 82, 88, 90, 91, 92, као и алтерованог — повишеног IV ступња: број 53, 56, 65, 73, 80, 82, 88, 90, 91, 92. Али исто тако има и мелодија (молских) код којих није алтерован навише IV ступањ — број 17. Такође има мелодија у којима се налази дорска секста — повишени VI ступањ — број 29, 88.

Ове мелодије почињу разним ступњевима. Првим ступњем почињу мелодије под бројем: 2, 3, 7, 8, 11, 15, 18, 20, 21, 22, 25, 29, 30, 34, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 49, 51, 57, 59, 61, 72, 75, 77, 78, 81, 86, 87, 112. — Другим ступњем почињу мелодије под бр. 1, 5, 10, 11, 12, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 37, 50, 52, 55, 58, 70; 71, 73; 74, 75; 91. Игре: број 96, 102. — Трећим ступњем почињу мелодије под бр. 6, 9, 13, 16, 28, 33, 35, 36, 83, 84; Игре: бр. 95, 104, 106, 108, 109. — Четвртим

ступњем почињу мелодије под бр. 19, 26, 47, 48, 64, 66, 76, 79; Игре: број 107, 110. Петим ступњем почињу мелодије под бр.: 3, 24, 38, 40, 42, 44, 53, 56, 63, 67, 68, 80, 82, 85, 89, 90; 92; Игре бр.: 97, 99, 100, 102, 103, 111. — Шестим ступњем (дорским) бр.: 88; Игра бр.: 93. Седмим ступњем бр. 60, 62, 69; Игра бр. 101.

Првим ступњем свршавају мелодије под бр.: 4, 7, 8, 9, 11, 16, 18, 20, 21, 22, 26, 30, 32, 46, 59, 75, 81; Игре: 98, 107, 108, 109, 110. Другим ступњем свршавају бр. 1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92. Игре: 96, 97, 100, 101, 105, 106. — Трећим ступњем свршавају бр.: 38. игра 93. Петим ступњем свршавају бр.: 23, 36; игре бр. 94, 99, 100.

Према томе, приближан преглед почетака и свршетака мелодије био би:

I ступњем почиње	34,	а свршава	22	мелодије
II	”	”	28	”
III	”	”	15	”
IV	”	”	10	”
V	”	”	23	”
VI	”	”	2	”
VII	”	”	4	”

Разлика у збиру у појединим групама долази услед двојаког схватања тоналитета појединих мелодија.

Обим — амбитус — ових мелодија је следећи. Терца — мала — бр. 16, 32, 48; кварта — бр. 1, 2, 4, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 33, 39, 46, 47, 52, 58, 59, 66, 70, 72, 74, 92; Чиста квинта — бр. 3, 5, 8, 9, 11, 18, 24, 25, 28, 30, 34, 35, 37, 41, 42, 43, 44, 51, 53, 55, 56, 57, 61, 65, 67, 68, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 91, 96, 100, 105, 107; умањена квинта — бр. 31; секста велика — бр. 6, 27, 29, 40, 49, 50, 63, 88, 90, 93, 97, 103, 104, 111; секста мала — бр. 36; 69, 99; септима велика — бр. 101; септима мала — бр. 38, 62, 89, 95; октава — 45, 54, 60, 64, 106, 108, 110; нона велика — 94, 98, 102, 109, 112 —, односно: 3 мале терце, 28 чистих кварта, 46 чистих квинти, 1 умањена квинта, 14 великих сексти, 3 мале сексте, 1 велика септима, 4 мале септима, 7 октава и 5 нона. У мелодијама имамо често и интересантне интервалске скокове. Тако број 58 и 64 има у мелодији скок у малу септиму (d 1 — c 2; e 1 — d 2), а број 90 — тритонус (g 1 — cis 2).

II — ПОДЕЛА ПО ТАКТУ

По такту ове мелодије пружају, такође, интересантан изглед. И њих можемо поделити у три групе.

А. Мелодије дводелнога такта

а) Простом дводелном такту $2/4$ припада 47 мелодија, и то: бр. 5, 6, 9, 10, 11, 12, 17, 20, 23, 24, 25, 28, 33, 37, 38, 42, 47, 48, 50, 55, 66, 67, 70, 71, 74, 76, 79, 80, 82, 83, 84, 86, 88, 92; игре: бр. 93, 94, 95, 96, 97, 98, 102, 106, 107, 108, 109, 110, 111.

б) Сложеном дводелном такту $4/4$ припада 28 мелодија, и то: бр. 2, 3, 4, 7, 8, 13, 14, 18, 21, 22, 27, 29, 31, 35, 39, 40, 45, 54, 57, 59, 60, 64, 72, 78, 85, 87, 91, 112.

Б. Мелодије троделнога такта

а) Простом троделном такту $3/4$, $3/8$ припада 14 мелодија, и то: бр. 15, 26, 32, 36, 41, 43, 52, 61, 62, 63, 99, 100, 101, 103.

б) Сложеном троделном такту не припада ни једна мелодија из ове збирке.

В. Мелодије мешовитог такта

$\frac{2+3}{4}$ бр. 1, 11, 19, 34, 43, 51, 53, 56, 68, 69, 75, 92 — свега 12.

$3/8 + 2/4$: бр. 81 — свега једна.

$5/4 (3+2)$: бр. 30, 44 — свега две.

$5/4 (2+3)$: бр. 65 — свега једна.

$7/8 (3+4)$: бр. 16 — свега једна.

$4/4 + 5/4$: бр. 18, 75 — свега две.

$5/4 + 4/4$: бр. 46 — свега једна.

$7/8 (3+4)$: бр. 16 — свега једна.

$3/4 + 4/4$: бр. 49 — свега једна.

$4/4 + 3/4$: бр. 90 — свега једна.

$4/4 + 3/4 + 2/4$: бр. 77 — свега једна.

$5/8 (2+3) + 7/8 (4+3)$: бр. 105 — свега једна.

$4/8 + 3/8$: бр. 58 — свега једна.

$4/4 + 2/4 + 4/4 + 3/4 + 4/4$: бр. 112 — свега једна.

Станковић је изнад сваке мелодије дао и ознаку темпа — брзине тако, да нам је лакше схватити карактер сваке мелодије.

III ДУЖИНА МЕЛОДИЈЕ

Мелодије имају:

3 такта — бр. 1, 16

4 такта бр. 2, 3, 7, 9, 10, 30, 32, 62, 65, 85

5 тактова — бр. 4, 14, 21, 44, 48, 70, 72

6 тактова: бр. 8, 13, 17, 20, 23, 33, 38, 41, 46, 53, 61, 73, 90

7 тактова: бр. 22, 34, 43, 49, 50, 51, 64, 77, 78, 87, 91, 92

8 тактова: бр. 15, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 35, 37, 57, 59, 63, 66, 68, 74, 81, 82, 86, 106, 110.

9 тактова: бр. 40, 42, 58, 60, 75, 89

- 10 тактова: бр. 12, 18, 45, 47, 55, 56, 71
 11 тактова: бр. 19, 39, 76
 12 тактова: бр. 24, 52, 54, 69, 83
 13 тактова: бр. 36
 14 тактова: бр. 84, 88
 16 тактова: бр. 5, 6, 67, 93, 94, 96, 98, 99, 107
 17 тактова: бр. 111
 19 тактова: бр. 79, 80
 20 тактова: бр. 109, 112
 21 такт: бр. 11
 22 такта: бр. 101
 24 такта: бр. 97, 105, 108
 32 такта: бр. 95, 100, 102, 104
 48 тактова: бр. 103

IV — ПОДЕЛА ПО МЕТРИЧКОЈ РАЗГРАНИ

Све мелодије у овој збирци могу се поделити по метричкој разграани — по периодичности у:

- А. Мелодије које су састављене од два симетрична дела, предњи и задњи став.
- а) став од два такта: бр. 2, 10, 12, 61, 65
 - б) ставови од три такта
бр. 16/3, 41 (3+3), 64 (3+3), 73 (3+3), 89 (3+3+3), 90 (3+3).
 - в) — ставови од четири такта: бр. 15 (4+4), 25 (4+4), 28 (4+4), 29 (4+4), 30 (2+2), 31 (4+4), 35 (4+4), 37 (4+4), 57 (4+4), 59 (4+4), 60 (4+4), 62 (2+2), 63 (4+4), 66 (4+4), 67 (4+4+4+4), 68 (4+4), 74 (4+4), 81 (4+4), 82 (4+4).
 - г) — ставови од пет тактова: бр. 11 (5 + 5 + 6 + 5), 18 (5 + 5), 55 (5 + 5), 71 (5 + 5).
 - д) — ставови од шест тактова: бр. 8 (4 + 2), 17 (4 + 2), 19 (2 + 4, 2 + 3), 20 (2 + 2 + 2), 23 (2 + 4), 24 (2 + 2 + 2, 2 + 2 + 2), 26 (2 + 4), 33 (2 + 4), 38 (4 + 2), 46 (3 + 3), 52 (2 + 2 + 2, 2 + 2 + 2), 53 (3 + 3), 54 (6 + 6, 4 + 2, 3 + 3), 69 (6 + 6), 83 (6 + 6).
 - ђ) — ставови од седам тактова: бр. 91 (3 + 2 + 2), 92 (3 + 4),
 - е) — ставови од осам тактова: бр. 6 (8 + 8, односно 4 + 4 + 4 + 4), 5 (8 + 8, односно: 4 + 4 + 4 + 4).
 - ж) — ставови од девет тактова: бр. 40 (3 + 3 + 3).
- Б. Мелодије од једног става.
- з) — став од три такта: бр. 16.
 - и) — став од четири такта: бр. 1, 2, (2 + 2), 3, 4, 7, 9, 10 (2 + 2), 32 (2 + 2), 85.
 - ј) — став од пет тактова: бр. 21 (2 + 3), 48 (2 + 3), 70 (3 + 2).
 - к) — став од седам тактова: бр. 92 (3 + 4).
- В. Мешовити облици: бр. 12 (3 + 3 + 4), 13 (2 + 2 + 1), 14 (3 + 2), 19 (2 + 4, 2 + 3), 22 (3 + 4), 23 (2 + 4), 27 (3 + 5), 34 (2 + 2 + 3), 36 (4 + 2 + 4 + 3), 39 (4 + 3 + 4), 42 (4 + 2 + 3), 43 (3 + 4), 44 (3 + 2), 45 (2 + 3 + 2 + 3), 47 (4 + 4 + 2), 49 (4 + 3), 50

(3 + 4), 51 (2 + 2 + 3), 56 (4 + 3 + 3), 58 (5 + 4), 72 (2 + 3), 75 (2 + 4 + 3), 76 (4 + 3 + 4), 77 (4 + 3), 78 (4 + 3), 79 (2 + 3, 2 + 3, 2 + 2, 2 + 3), 80 (2 + 3, 2 + 3, 4 + 2 + 3), 84 (4 + 4 + 3 + 3), 86 (3 + 3 + 2), 87 (4 + 3), 88 (3 + 4 + 3 + 4), 91 (3 + 2 + 2).

И Г Р Е

1) — став од два такта: бр. 95 (2 + 2 + 2 + 2, + 2 + 2 + 2 + 2), 96 (2 + 2, 2 + 2), 98 (2 + 2, 2 + 2), 99 (2 + 2, 2 + 2), 105 (2 + 2 + 2, 2 + 2 + 2, или: $5/8 + 5/8 + 7/8$), 109 (2 + 2 + 4 + 4 + 4 + 4).

љ) — став од четири такта: бр. 93 (4 + 4 + 4 + 4), 94 (4 + 4, 4 + 4), 97 (4 + 4, 4 + 4, 4 + 4), 100 (4 + 4 + 2 + 2 + 2 + 2) 101 (4 + 4, 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2), 102 (4 + 4 + 4 + 4 + 8 + 8), 103, (4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 2), 104 (4 + 4 + 4 + 4 + 2), **овега:** 24 такт. 106 (2 + 2 + 4), 107 (4 + 4 + 4 + 4), 108 (4 + 4 + 4), 110 (4 + 4).

Мешовити облици: бр. 111 (3 + 3 + 4 + 2 + 2 + 3), 112 (3 + 3, 4 + 2, 4 + 4).

Примедба. — Слова у загради у одељку под 1 означавају тоналитет у коме се мелодија креће, и то: велика слова **дурски**, а мала слова **молски** тонски род. Бројеви у загради одељка под IV означавају број тактова у ставовима.

У одељку под V — мешовити облици — имамо у загради бројеве који означавају несиметричне ставове, изражене у броју тактова, на супрот мелодијама под A, које су састављене од два симетрична дела (предњи и задњи став).

Што се тиче мотивског склопа, ми овде имамо мање мелодија које су изграђене на једном почетном мотиву, а више их је у којима мотиви помажу да се мелодија грана и развија, као и оних које се, од почетка до краја, сасвим самостално развијају.*)

Коста П. Манојловић

*) У вези са терминологијом коју примењује Манојловић треба нагласити да се она држи израза које употребљава Ст. Ст. Мокрањец у предговору књизи Т. Бушегића „Мелодије из Левча“ (издање Српске краљевске академије, Београд, 1902).

А. СВАДБА

Кад у којој кући стигне момак за женидбу његови родитељи почну распитивати своје пријатеље: која би девојка била подесна за њихову кућу? Ако од ових сазнаду за какво добро чељаде одмах упуते новодацију родитељима девојачким да покуша прошевину.

Овај у томе послу има потпуно одрешене руке и ради како најбоље уме, пазећи само да постигне успех, јер га у таквом случају очекује награда: дар који добије од момка и девојке.

Ако у послу не успе, он се покуњен враћа и саопштава родитељима момковим резултат своје мисије.

А успе ли, он одмах са родитељима девојачким утврђује и дан, у који ће се нови пријатељи састати да сврше прошевину.

Прошевина. Одређеног дана отац момков или, ако оца нема, мати са новодацијом дођу кући девојачких родитеља и донесу прошевину која се састоји од једне јабуке у коју се набоду неколико комада сребрног или златног новца: старих талира, руских рубаља или цесарских дуката, према томе каквог је стања био отац момков.

Ову јабуку свежу у нову мараму и са овако, у марами свезаном јабуком призову девојку да прими прошевину. Она савија скуте од хаљине и приђе, а свекар развеже мараму да се јабука с новцем види и спусти је у скут девојци. Ова га пољуби у руку а затим изљуби све остале па оде мајци да види шта је добила „у прошевину“.

Сад се и пријатељи изљубе у уста и тиме утврде пријатељство. Тада објаве дан када ће се обавити испит младенаца пред свештеником и донети „дар“, или како кажу: када ће се доћи „с даром и китом“, па оду кући.

Кита (испит). Кита или дар састоји се у овоме: од природног или вештачког цвећа направе киту па на ову привезу разне паре: талире, цванцике или дукате.

Са овом китом свекар и свекрва са још неколико својих сродника у одређени дан оду пријатељу. Пошто се поздраве и изљубе, поседају. Најпре се погађају о даровима, којима ће момак даровати родитеље и родбину девојачку. Тако уговоре: да младожења купи оцу и мајци девојкиној по један кожух; браћи: ципеле или чизме, сестрама: ципеле, мараме итд.

Пошто се ова погодба сврши, свекар позове девојку да јој преда киту. Ова дође и савије скуте од хаљине као и на прошевини, а свекар јој спусти киту у скут.

Девојка пољуби њега и све остале у руку, и оде мајци да јој преда киту. Ова, пошто је прегледа и новце преброји, задене је девојци за главу, тј. закити је њоме тако да девојка одмах изиђе с ки-

том, да је с њоме могу видети не само укућани, него и други људи из села и тада сваки каже да је она прошеница.

У том дође свештеник те сврши брачни испит над момком и девојком по прописаноме реду. А девојка тада дарива свештеника чарапама, остале другим даровима а момка кошуљом. За овим припуцају пушке у знак да је прошевина утврђена и да више никакве сумње нема.

За то време родитељи девојачки спремају ручак аз госте. Ручају, веселе се, па уговоривши дан свадбе, опросте се и оду кући.

Свадба. У суботу, у кући момковој већ отпочиње спремање за свадбу. Рано изјутра огласи се из пушака почетак свадбе. Сватови се почну скупљати. Најпре оду куму и старом свату са здравицом (чутуром вина и погачом) те ове доводе на свадбу. За њима долазе и остали сватови а и сва родбина, коју је младожења са својим момком здравицом позвао још у петак увече.

Кад се сви скупе, ручају на поћу на пут по девојку. Иде се на коњима и колима. Младожења се у свадби познаје по ружичастом цвету на капи и привезаним пешкирима о рамену. Уз то он јаши и најбољег коња.

Кад стигну девојачкој кући — кућа затворена! никог живог у кући да се чује! Лупају, еичу, али нико не одговара! Пред кућом на каквом дрвету (дуду или ораху) високо је уздигнута дугачка мотка а о мотку обешена једна тиква.

Е сад се сватови не пуштају у кућу, док тикву не скину или је ма како не оборе...

Ова обешена тиква потсећа на женидбу српског цара Стевана, кад испроси Роксанду девојку у Латинима, па му је Латини не хтедоше дати док не стреља кроз прстен јабуку.

Можда је овај обичај у народу и остао из тог времена. Како му драго, само су сватови тикву морали оборити, па како не би могли дрветима и каменицама, они су је гађали пушкама, док је најзад нису оборили.

Чим тикву оборе, отац девојкин отвара врата на кући и пушта свадбу унутра. Сватови уђу и одмах поседају за постављену софру. У зачеље седне кум и старојко, између њих младожења, а до њих свекар и остали редом.

Сад је на реду да изиђе девојка. Њу изводи брат, држећи је левом руком а у десној носи чутуру с вином, на коју је стављен венац од цвећа. За девојком иду друге две девојке и певају:

1.

Ајде, мори, па ајде,
Од синоћ те чекају,
Да ти лице гледају:
Јеси л' танка, висока,
Јеси л' бела, румена?

„Радуј ни се наш свекру:
Водимо ти снајицу,
Кано звезду Даницу.

Радуј ми се наш куме:
Водимо ти кумицу,
Како звезду Даницу.¹⁾

Сад брат и млада најпре пољубе прво кума и старог свата у руку, па потом све сватове редом. Затим кум позове младу и постави је до себе. Извади венчано прстење, познато под именом: **столоваши**, и меће га на сто. Тад му донесу једну чашу вина. Млада пак извади из недара два пешкира, па их да куму. Сад кум метне један пешкир преко чаше, затим спусти прстење у чашу да се мало умочи у вино; другим пешкиром покрије прстење, па се онда прекрсти, прстење ухвати преко пешкира, обрће их на десно и на лево и изговара: „У име Оца и Сина и Св. Духа.“ То исто учини и младожења, па најпосле и млада.

После овога кум дигне горњи пешкир, узме прстење и женски прстен метне младожењи на прст а мушки млади, тако да се у цркви на венчању могу променути.

Сад кум позове девера да откупи младу од њеног брата. Овај приступа. Ту се с братом девојкиним погађају и најпосле погоде. Девер исплати по погодби и брат преда младу деверу.

Потом младожења изнесе дарове, које је купио оцу, мајци и свој родбини девојачкој. Сваког од ових најпре пољуби у руку, па му онда предаје дар, а ови чим приме сваки свој дар обуче или обује.

За овим настаје гозба и весеље које траје целе ноћи уочи недеље, а кад сване почну се спремати за пут. Изнесу дарове девојачке и све што она има да понесе од свога оца, па то натоваре у кола, а кад све буде готово поћу у цркву на венчање.

Родитељи девојачки испраћају своју кћер сузним очима, а комшије их теше говорећи: да тако мора бити по наредби божијој. Испраћајући девојку из родитељске куће, девојке јој певају:

2.

**Остани збогом девојко
Остала мајка без тебе
К'о моја мајка без мене.**

**„Петруно, момо, Петруно,
Зашто си танка, висока,
Зашто си бела румена?
Са чим те мајка хранила,
Са чим те лепо појила?“
Са белим лебом хранила,**

¹⁾ Ако је девојка била из другог села онда су сватови ишли девојци још у петак увече и тамо преноћили. Девојку су изводили у суботу ујутру и тада јој певали горњу песму која само тако и има смисла.

Са рујним вином појила —
Зато сам танка, висока;
Зато сам бела румена.

Moderato

О - ста - ни збо - гом, мо - ри, ге - бој — ко !

О - ста - ни збо - гом, мо - ри ге — бој — ко '

Понегде је обичај да при испраћају девојке певају и ову песму:

3.

Еј! Здрав делијо на зло ударио:
Еј! На девојку и на чабар вина.
Еј! Ко попије само чабар вина,
Еј! Он да љуби ту добру девојку.

Moderato

Еј! Здрав ге - ли - јо , здра ге - ли - јо ,

на зло у - да - ри - с

Из цркве свадба долази кући младожењиној. Тад младожења са својим момком изнесе у сусрет бардак с ракијом и понуди младу. Затим уђу у авлију, али се младожења и млада јој не скидају.¹⁾

У том дође к њима једна млада жена носећи мало мушко дете²⁾ и преда га младожењи. Овај га прими, подигне у вис два три пута, пољуби у лице и пружи га млади. Она то исто учини и кад га пољуби, обеси му о раме чарапице или кошуљицу на дар.

Сад изнесу и даду млади сито и у њему пшенице. Млада баца пшеницу око себе на све стране, у знак да јој пшеница роди. У ситу нађе и један прамен беле вуне, који баци на кућу у знак да буде бела и лака као вуна и да има користи у стоци.

Сад се млада и младожења скидају с коња. Затим даду млади погачу а младожењи стакло вина. Кум узме младожењу за руку, а овај младу и тако сви уђу у кућу.

¹⁾ У старије време, кад је овај обичај вршен у свој потпуности млада је о свадби јахала на коњу, а није се возила у колима као данас.

²⁾ Ово се дете назива *наконче* по свој прилици зато што га младожења и млада примају на руке, док су још на коњу. Мушко им се дете даје да би и они имали мушког порода.

Кад уђу у кућу даду млади ватраљ (ожег, жарач). Она чара у ватру и у себи говори: „Свако јутро у кући и у стоци; колико варница излетело толико живина и младих јагањаца било, а мени Бог дао да добијем што год желим“.

Затим одведу младу у суседску кућу да јој метну завој. Тамо једна млада жена која доји мушко дете, очешља младу и оплете јој косе, и док се ово ради две девојке певају:

4.

Оплетите мому у редове,
У редове мому, у редове,
У преплетите мому, у премете.
— „Не бој ми се снао, снао мила
Ти се снао бољу мајку нашла,
Ти си снао бољег оца нашла,
Ти си снао бољег брата нашла,
Нег својега браца што с ма'нула;
Ти си снао бољу сеју нашла,
Него своју сеју што с ма'нула.“

Млада се расплаче, јер се од тада за навек раставља са девојачком ношњом и животом.

Кад младу очешљају донесу медник¹⁾ и метну јој на главу. Овај медник обнизан је новцима а за њ су обично употребљавали старе цванцике или ситне паре, но бивало је медника и од самих дуката.

Медник је био тежак 3—4 кгр, и млада га је једва држала на глави.

Сад девер доведе младу пред кума. Она ижљуби кума и све остале у руку. Девер јој при том држи медник да не падне. Тада свирањем и пуцањем из пушака огласе долазак младин у меднику. За овим настаје ручак. Весело са игром и песмом траје цео дан и целу ноћ.

Тада обично играју ове игре: старински оро, полонку, острољанку, грешку, тодорку, циганчицу, полудеј и ситан бибер. Ову последњу играју само незвани гости на свадби.²⁾

Коленима, коленима
Ситан бибер туци; (2 пута)

¹⁾ Медник се друкчије зове: кићеник. Било га је од две врсте: обичан кога је носила свака жена радним данима и који је прављен од дугачких марама и звао се: месал, и празнични кога су носиле младе и био је од самих новаца.

²⁾ Карактеристична је ова игра са ретке досетљивости народне. како да се отресе незваних гостију на свадби, зато и приказујемо овде начин њеног извођења. На свадби су имали приступа само позвани гости, но дешавало се да су многи и незвани долазили. Да би овим незваним гостима доскочили сватови би их позвали у једну засебну собу да играју ситан бибер. (Коло, ако се то уопште може колом назвати) се постављало овако: Сви незвани гости стану у ред један позади другог, ухвативши се сваки од њих своје предњем другу за леђа. Тада један од сватова који је у исто време и аранжер игре, завеже тврдо дугачак пешкир на једном крају и стане пред првога играча. Сад отпочиње игра певајући:

Теменима, теменима,
 Ситан бибер туци; (2 пута)
 Лактовима, лактовима,
 Ситан бибер туци; (2 пута)
 Табанима, табанима,
 Ситан бибер туци! итд. (2 пута)

(Мелодија бр. 110 у додатку „Игре у Крајини“).

Сваки од играча мора при овој игри по заповести песме (игре) бибер туцати: коленима, лактовима итд. Ако који од играча при туцању овог бибера не устане брзо на ноге, онај сват што ранжира игром почне га тући оним завезаним пешкиром све дотле, док не устане. Догађа се да многи од ових играча отиде кући сав изубијан и модар, те му више не пада на ум да незван дође на свадбу. Тако су се незвани гости одбијали са свадбе.

Другог дана по свадби пре ручка донесу два свата на чабрњаку младине дарове, те њима дарива кума, старог свата, сроднике и сватове. Сваки који добије дар од младе, даје по неку пару, као уздарје (даровнина). Ово узима кум, а кад пође кући предаје млади.

Кад се ово сврши седну за софру. У том и пушке огласе долазак младиних родитеља који са родбином иду „у поуде“ својој кћери.

У старије време није тражен пристанак од девојке да ли она воли поћи за момка или не. А од ње га не би могли ни добити, јер она од стида то не би могла никад казати. Родитељи су сами давали пристанак за девојку. Но да ли је она волела момка или не, могло се познати по песми која је овог дана певана на свадби приликом долазка девојачких родитеља у походе кћери.

Ако је девојка волела момка онда су певали ову песму:

Andante con moto

уз по - ље и - ге ге -
 - вој - ка , уз по - ље и - ге
 ге - вој - ка , ни - ша се
 злат - ном ја - бу - ком ,
 ни - ша се злат - ном ја - бу - ком

5.

У поље иде девојка
 Ниша се златном јабуком;
 На кога падне јабука,
 Он ће да љуби девојку!
 На младо¹⁾ паде јабука
 Млад ће да љуби девојку.

Ако пак девојка није волела момка, било из каквих узрока,
 онда су певали ову песму:

6.

Девојка је момку
 Прстен повраћала:
 „Нај ти момче прстен,
 Мој те род не воли:
 Ни отац ни мајка,
 Ни брат ни сестрица.
 Ја босиљак сејем
 Мени пелен нице:
 Ој пелен, пеленче
 Моје горко цвеће;
 У киту те вијем,
 У чашу те свијем;
 У чашу те свијем
 Моме драгом дајем:

Пи ми драги, пи ми,
 И ја сам га пила;
 И ја сам га пила,
 Кад сам теб' љубила!“

Allegro moderato

Де — вој — ка је мом —
 — ку пр — стен по — бра — ћа —
 — ла , де — вој — ка је мом —
 — ку пр — стен по — бра — ћа — ла

¹⁾ Младожења.

Кад девојачки родитељи стигну, отпочне ручак и весеље траје целог тог дана. Увече кум се спрема за полазак.

Он позове младожењу и младу к себи. На софру преда њ метну једну погачу и на њој ситне соли. Сада млада стави десну руку преко погаче и соли, а преко њене руке метне младожења своју десну руку. Поврх свих метне кум.

Сад их кум стане благосиљати и опраштати овако: „Да сте просто од мене и Господа Бога; да будете срећни, да стечете и да имате свако добро у кући и у пољу; да имате стоку, хране и све што од Бога пожелите; да имате од срца порода а од Бога здравља.“

Затим скине прстење младожењи и млади, па младу разбради.¹⁾

Новац који је добијен на овој погачи (јер сви сватови бацају на погачу по неку пару) као и сву даровнину кум тада предаје млади. Потом узме кум младожењу и младу за руку и поведе коло. Играју мало, а затим се кум спреми за пут. Млада му налије чашу вина и да. Он испије вино а чашу разбије, да би се свако зло разбило и одмах одлази. За њим се разилазе и остали сватови и свадба се свршава.

Б. САХРАЊИВАЊЕ (погреб)

Сахрањивање мртваца у нашем народу врши се врло разнолико. Скоро сваки крај има свој оделити обичај, који углавном задржава општу карактеристичну црту народну за тај обичај али који у појединостима има одлике онога краја у коме се врши.

У овом крају значајан је обичај сахрањивања кад умре момак или девојка, зато ћемо само њега овде и изложити.

Кад умре момак или девојка у селу, мати или ако ове нема, каква рођака умрлога (умрле) стане пред кућом запевати и нарицати. На сву запевку скупе се девојке из села и дођу кући умрлога да оките шљиву.²⁾

Ако је умро момак, девојке ките шљиву цвећем, вуном, разнобојном хартијом, итд., а ако је умрла девојка, онда још и даровима које је она спремила за удају. Од свакога дара вежу по један комад о гране шљивине.

За време кићења шљиве девојке певају:

7.

**Јаој, сад се жени Анђел младожења,
Јаој, сазвао је младе невенчан,
Јаој, да му лепо иските сватове;
Јаој, јер ће Анђел дуго путовати,
Јаој, у далеко испросио девојку:
Јаој, без имена, још без фамилије,**

¹⁾ До 1857 г. младу су забрађивали великим марамама тако да јој лице нико не може видети, а кад је кум разбради, тада тек виде младу каква је. Ово је обичај из времена Турака и од 1857 г. је уништен.

²⁾ Обичај је у Крајини, да при смрти момка или девојке родбина умрлог ископа шљиву из корена, коју девојке иските, а један је момак при сахрани мртваца носи пред спроводом до гроба. Кад се мртвац укопа, онда ову шљиву посаде чело главе његове.

Јаој, што је није сунце огрејало,
 Јаој, што је мајка није задојила,
 Јаој, кад китише, лепо накитише,
 Јаој, сада оне Анђел путовати,
 Јаој, вечерас ће ићи по девојку.

Кад оките шљиву и песму испевају оду кући и дођу поново кад буде време за сахрану мртваца.

Кад се мртац понесе на гроб, спровод иде овим редом: Напред одређени момак носи окићену шљиву. Са њим напоредо иде један што носи крстачу а за овима један што носи кољиво. Сад долазе девојке које певају. Оне се поставе у два реда. За њима иде свештеник а за овима кола са мртацем и народ.

Кад се спровод крене девојке певају:

8.

Јаој, колика је зелена ливада,
 Јаој, по њој шета Анђел младожења;
 Јаој, за њим води кума и старојку,
 Јаој, и сватове лепо искићене,
 Јаој, на далеко просио девојку:
 Јаој, кроз три воде и четири горе.
 Јаој, коње јашу кићени сватови:
 Јаој, воду газе, копите не квасе;
 Јаој, гором иду, гора не пројеча,
 Јаој, а напред је Анђел младожења,
 Јаој, коња јаше рукавице нема.

(пева се као бр. 7)

Кад се спровод приближи гробу девојке наставе песму:

Јаој, отвор'те се ви та рајска врата,
 Јаој, изведите младу испрошену,
 Јаој, нек изнесе свилене дарове
 Јаој, нек изнесе и те рукавице

Јаој, зелен боре где ћеш ми на конак?
 Јаој, стара мајко у црну земљицу.

А кад мртваца спусте код гроба и свештеник очита помен, онда девојке продуже песму:

Јаој, добра вечер уморни радници:
 Јаој, је л' готови двори за Анђела,
 Јаој, јесте л' лепо двори саградили,
 Јаој, да их не би тама обузела,
 Јаој, да их не би тмола попаднула?¹⁾

(пева се као бр. 7)

¹⁾ Овај се текст пева кад умре момак. Но да ли има нарочитог текста при смрти девојке или се овај сходно дотерује, нису ми умели казати у селу Речки, где сам записао овај обичај.

У селу Јасеници, где се такође до данас одржао овај обичај, напред поменута песма пева се овако: при кићењу шљиве:

9.

Јаој, умре млади, млади младожења,
 Леле, Мито, млади младожења
 Јаој, камо тебе кума и старојке
 Леле, Мито кума и старојке?
 Јаој, камо тебе младе и невесте
 Леле, Мито младо и невесте?
 Јаој, камо тебе девер до девојке,
 Леле, Мито, девер до девојке?
 Јаој, камо тебе то црно арапче¹⁾
 Леле, Мито, то црно арапче?
 Јаој, кумова ти она црна земља
 Леле, Мито, она црна земља,
 Јаој, а старојка та зелена трава
 Леле, Мито, та зелена трава.
 Јаој, задухнуше вихри и ветрови,
 Леле, Мито, вихри и ветрови,
 Јаој, загртоше беле забуљаче
 Леле, Мито, беле забуљаче.
 Јаој, расти јело дигуј (дужи) грање горе
 Леле, Мито дигуј грање горе,
 Јаој, да пролазе кићени сватови
 Леле, Мито, кићени сватови.

При спроводу ако је умро момак:

10 а.

Јаој, сунце зађе мрак по пољу наде
 Леле, Мито, мрак по пољу паде;
 Јаој, сви се људи у село збирају
 Леле, Мито, у село збирају,
 Јаој, само Мита из села излази
 Леле, Мито, из села излази,
 Јаој, он не жали сада за овамо
 Леле, Мито, сада за овамо.
 Јаој, тамо има мајку ка' и 'вамо,
 Леле, Мито, мајку ка' и 'вамо,
 Јаој, тамо има оца ка' и 'вамо
 Леле, Мито, оца ка' и 'вамо.
 Еј! Ко попије само чабар вина,
 Еј! Он да љуби ту добру девојку.

¹⁾ Под овим се разуме наконче, које младожења и млада по доласку са венчања пред кућом младожењином примају на руке.

Јаој, тамо има браћу ка' и 'вамо,
 Леле, Мито, браћу ка' и 'вамо.
 Јаој, тамо има сестре на' и 'вамо,
 Леле, Мито, сестре ка' и 'ваме.
 Јаој, кукавица често да га кука
 Леле, Мито, често да га кука.
 Јаој, морске змије очи да не пију
 Леле, Мито, очи да не пију.

(пева се као бр. 8)

Ако је умро момак пева се овако:

10 б.

Јаој, сунце зађе мрак по пољу паде
 Леле, Јово, мрак по пољу паде
 Јаој, сви се људи у село збирају
 Леле, Јово у село збирају.
 Јаој, тебе нема да у село дођеш,
 Леле, Јово да у село дођеш —
 Јаој, млада ти је зелена травица
 Леле, Јово, зелена травица
 Јаој, мајка ти је та црна земљица
 Леле, Јово, та црна земљица.
 Јаој, отац ти је крст што је код главе
 Леле, Јово, крст што је код главе.

(пева се као бр. 8)

Ако је умрла девојка, онда се предњем почетном тексту додаје само сходан текст за девојку:

10 в.

Јаој, младожења крст што је код главе,
 Леле, Јело, крст што је код главе,
 Јаој, свекар ти је та црна земљица
 Леле, Јело, та црна земљица.
 Јаој, а свекрва зелена травица
 Леле, Јело зелена травица.

(пева се као бр. 8)

Напомена: За све ове песме при сахрани мртваца, мелодија је са незнатним разликама, скоро једна иста, према обради једног истог мотива (од стране народног певача) из два краја.

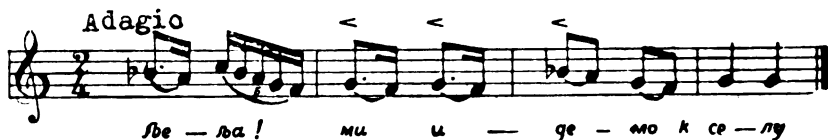
В. РАНА (ранило)

Ране обично почињу с пролећа: од Обретења гл. Јов. Претече (24 фебруар) или Тодорове суботе па бивају сваког празника до Ђурђева дне (23 априла). Рану праве момци и девојке — и она се састоји у овоме:

Уочи празника пред залазак сунца скупе се момци и девојке на одређеном месту у селу. Одатле пођу у оближњу шуму и тамо накупе суварке од грања (сува дрва). Свака девојка понесе по бреме. Кад накупе дрва пођу у село. Девојке певачице одвоје се и отпочну песму, а њихова бремена понесу момци. Идући две и две певају:

11.

Љеља! ми идемо к' селу,
 Љеља! село се разбеже,
 Љеља! стој село не бегај:
 Љеља! не идем да робим,
 Љеља! тек идем да просим,
 Љеља! за брацу девојку.

Љељо! у село идемо,
 Љељо! село се разбеже:
 Љељо! стој не бегај село,
 Љељо! не идем да робим,
 Љељо! тек идем да просим,
 Љељо! за нашега брата
 Љељо! за Николу ћака.

(пева се као бр. 9)

Кад стигну у село, оду на играште где се обично рана прави. Ту сложе дрва, па се онда ухвате у коло и играју певајући:

12.

Свети Тудор коња води¹⁾
 Коња води па говори:

„Ој Николо млад Николо,
 Коло водиш ал' не гледаш,
 У кога си погледао
 Свакому си болест дао:
 Кому двални, кому тридни,
 А јунаку три грознице;
 Јунаку си три грознице,
 Три грознице, три године:
 Те ти јунак ноге нема —
 Ноге нема да га носе,
 Руке нема да загрли —
 Да загрли мому младу;
 Уста нема да пољуби --
 Да пољуби мому младу;
 Очи нема да погледа --
 Да погледа мому младу.

¹⁾ Тако раде у селу Рајцу, где сам и записао ову песму од Мијајла Стојановића земљоделца из истог села. У другим селима не играју ово коло, нити пак знају за ову песму.

По свршеној песми играју још мало, па се разиђу кућама. У по ноћи скупе се најпре момци. Одмах почну свирати у свиралу (дудук) а избаце и по кјоу пушку да тиме даду знак да је време скупу.

Девојке из целог села купе се у групама на игралиште. Свака од њих полаже много на то да не одоцни за рану, јер би је у таквом слушају момци и девојке које су раније дошле исмејале и назвале лештином, а често и песму испевали у смислу поруге. Сва је вероватност да је тим поводом и постала облигатна песма, којом се рана почиње. Девојке наложе ватру па отпочну песму.

13.

Кога нема на рану да дође,
Њему капа прегорела,
Није мало, ни па много:
Кол'ко врана да пролети,
И сво јато да проведе.

Andante con moto

Музички запис песме 13. Садржи пет линија нотне музике у 2/4 временском метру. Свака линија има своје подударење са српским текстом. Темпо је означено као "Andante con moto".

Ко — га не — ма на ра — ну да
 до — ђе , ко — га не — ма на ра — ну да
 до — ђе , ње — му ки —
 па пре — га — ре — ла ,
 ве — му ка — па ње — го ре ла

14.

или:

Кога нема на рани,
Немамо га на јави.
Месечина, тавнина
Слази доле упоље
Да беремо конопље,
Да вијемо конопце,
Да вешамо момчаде:

Кога нема на рану,
Да дође, да дође.

Осим ових, на рани се певају још и ове песме:

15.

Огањ гори на планини,
И код огња три овчара,
Сва тројица гологлави:
Један жали стару мајку,
Други жали милу сеју,
Трећи жали верну љубу.

(пева се као бр. 11)

16.

Ој, младенци, честити вам венци,
Вама венци а нама младенци.

(пева се као бр. 11)

17.

Иде Рада са белила,¹⁾

Стојан иде са орања:

„Стан, почекај бела Радо,
Да те нешто верно питам:

Какви теби гости дошли?“

— „Мајци сејке, мен' су тејке,

Мајци браћа, мен' су ујци.“

Стојану се неверица,

Неверица лака чини,

Па отиде по вечери,

По вечери на пенцери.

Рада стоји уз девери!!

Како се је наљутио,

До три пут је ускочио,

У градину где је дошла

Рада цвеће да набере,

Да иакити те девере.

Стојан скочи главу јој отсече.

— „Ој Стојане, ти Стојане,

Кад си мени ноге оставио:

Ја ћу опет светом ићи,

Ја ћу опет главу наћи;

Јер ја имам и за 'вицу,

И за 'вицу из горице,

Из горице танку вилу.“

Ал он скочи ноге јој отсече

Беле ноге до колена

Беле руке до рамена:

¹⁾ Место где се платно бели.

— „Ето т' Радо бела света,
 Ја ћу лако и без тебе,
 А како ћеш ти без света,
 Кад си веру погазила?“

(пева се као бр. 11)

18.

Огањ гори на планини,
 Тавна ноћ (припев)
 И код огња три овчара:
 Једно Јован друго Стојан,
 А треће је млад Радосав.
 Реч ми дође Радосаву:
 „Ајде д' идеш на седељку,
 Разболе се танка Милка,
 Чекајући Радосава.“¹⁾

andante

О — гак го — ри

на пла — ни — ни таб — на ноћ

Legatissimo

19.

Никола се на рај навалио,
 Па од раја у пак'о гледао,
 А у паклу Јела удовица.
 Он упита Јелу удовицу:
 „Шта си грешна Јело удовицо
 Те ти млада у том паклу гориш?“
 Одговара Јела удовица:
 „Трипут сам се млада удавала,
 Сва три пута за удовце ишла,
 Застала сам троје сирочади:
 Које ми је хлеба поискало.
 А ја сам га земљом нахранила;
 Које ј' рекло: „опаш мене мале“,
 А ја сам га змијом опасала;
 Које ј' рекло: „дај ми воде мале“
 А ја сам га једом напојила —
 Зато млада ја у паклу горим“.

Allegro moderato

Ни — ко — ла се на рај

на .. ба — ли — о на рај на — ба — ли — о

¹⁾ За ову песму не бих рекао да се пева на рани и ако ми је баба Мара, из села Видровца, од које сам ову песму записао, рекла да се пева, јер сам текст песме јасно показује да је ова песма седелачка. Ја сам је овде уврстио једино с тога што ми пок. баба Мара рече: да се више на рани пева него на седељкама.

Тако у песми и игри момци и девојке проведу до сванућа па се онда разиђу кућама. На рану не долази нико сем момака и девојака.²⁾ Ране су се завршавале Ђурђевданским уранком и он је био један од најзначајнијих и најмилијих уранака.

Ђурђевдански уранак. — О Ђурђеву дне од по ноћи све што је живо у селу (сем баба) устаје и полази у поље. И мушко и женско и старо и младо обузето неописаном радошћу што је дочекало овај лепо пролећни дан и пуно неког блаженог миља одлази весело у поље. У пољу женске (жене и девојке) беру цвеће и разноврсно биље, плету венце и ките се, а мушки (нарочито момци) праве од гранчица (обично од лескова прућа) крстове, које дају девојкама и женама, те ове вешају направљене венце и носе кућама.

Кад пођу кућама, путем до села девојке певају:

20.

Чије је цвеће, мори, најлепше?
Ђурђево цвеће, мори, најлепше.
Долете пчела, мори, од мора
Донесе гласе, мори, од Бога:
Овога лета, мори, бермџета,
Пшеница бела, мори, родиће,
Амбаре наше, мори, пуниће,
Лоза ће вино, мори, родити,
Бачве ће наше, мори, пунити,
Срца ће наша, мори, веселит.

Andante

Чи-је је цве-ће мори, нај-леп — ше.

чи-је је цве — ће мо-ри. нај — леп — ше ?

Чије је цвеће, мори, најлепше?
Ђурђево цвеће, мори, најлепше.
Долете пчела, мори, од мора,
Донесе гласе, мори, од Бога.
— „А шта има, мори, у гласу?
Д’остало јагње, мори, без мајке,
Остани и ти девојко,
Ко’ што сам и ја, мори, остало.“
Чије је цвеће, мори, најлепше?
Ђурђево цвеће, мори, најлепше.
Брала га Ђурка, мори, девојка,

²⁾ Можда ће изгледати чудно како могу момци и девојке без надзора старијих остати ноћу на сокаку? Заиста, данас то не би могло бити, а да се не деси какав скандал, али раније, када је у народу било веће поштење, то није смело бити, јер су за сваког нарушиоца морала биле спремне батине код Суда.

(Не треба заборавити, на овоме месту, и свуда где аутор говори о данашњици, да се то односи на време пре 1906 године. Прим. ред.).

Бурђу га на skut, мори, намеће,
 Бурађ га од skut', мори, одмеће,
 „Ни моје цвеће, мори, Бурђево,
 Ни моја Бурка, мори, девојка.“

(пева се као бр. 15)

Чије је цвеће најлепше?
 Бурђево цвеће најлепше.
 Долете пчела од мора,
 Донесе гласе од Бога,
 Са чим је лето богато:
 Са они млади јагањци,
 С јагањци и млади телаци.

Са чим је лето богато?
 Са здрављем лето богато.
 Са чим је лето богато?
 С телаци лето богато.
 Са чим је лето богато?
 С јагањци лето богато.
 Са чим је лето богато?
 С пчелама лето богато.
 Са чим је лето богато?
 С пшеницом лето богато.
 итд.

(пева се као бр. 16)

Ретко ко од момака и девојака да се тада не окупа у реци. Ово раде како ради здравља, тако и ради тога да стока има довољно млека. Зато се они што имају стоке морају на сваки начин окупати. Исто тако кад дођу кући, не смеју у ову да уђу пре него што би им излили читаво ведро воде на главу, да би се млеко преливало преко ведрице.

Момци разносе направљене крстове и забадају их у њиве, ливаде, винограде итд. а неке доносе и кући те их набоду у стрехе. По тим крстовима распознавале су се хришћанске куће, њиве, ливаде итд. од турских за време робовања српског народа под Турцима. Преко целог лета стајали су ови крстови забодени у њивама и ливадама до саме јесени и нико их није хтео дирати. Данас то већ не би могло бити.

Приспевши у село, девојке са начињеним венцима иду на игриште и тамо „поведу лесу“ (ухвате се у коло). Док играју ову „лесу“ оне певају:¹⁾

21.

Мајка хоће Бурђа да окупа,
 Мајка хоће, а сеје не даду:
 „Немој мајко Бурђа да окупаш.

¹⁾ Тако се ради у селу Видровцу.

Ми смо Бурђу девет милих сеја,
 Ми ћемо га сузама окупати.“
 Мајка хоће Бурђа да обуче,
 Мајка хоће, а сеје не даду:
 „Немој мајко Бурђа да обучеш,
 Ми смо Бурђу девет милих сеја,
 Ми ћемо га у рукав обући.“
 Мајка хоће Бурђа да опаше
 Мајка хоће, а сеје не даду:
 „Немој мајко Бурђа да опашеш,
 Ми смо Бурђу девет милих сеја,
 Ми ћемо га косом опасати.“

Пошто одиграју ову „лесу“ разиђу се кућама.

Није без интереса да се овде помене и обичај који се тога дана врши код стоке. Бурђев дан се сматра као опште радостан дан, дан свечаног народног празновања које пак ништа друго није до значајан остатак обредног празновања празника пролећа, још из дохришћанског доба нашег народа. Зато га сваки са пријатном жудњом очекује и веселим лицем дочекује.

Са не мањом радошћу дочекује овај празник и онај домаћин који има стоке. Тога се дана врши мужа стоке и тада се први пут у тој години окуси млеко и јагњеће месо. За мужу стоке умеси домаћица један колачић од чистог брашна, који се зове: „Бурђевчић“. Овај се колачић прободне чиодом на којој се налази једна ситна сребрна пара.

Чобани тога дана пуштају стоку на пашу врло рано, тако да је око 8 часова пре подне могу догнати к тору на мужу.

Кад стока приспе к тору домаћин и домаћица изиђу на сусрет стоци. Домаћин носи ведрницу која је окићена венцем од цвећа (нарочито јоргована) и у којој има мало воде. Са том водом опере руке и приступи мужи. Још уочи тога дана домаћица је метнула једно јаје у мравињак. Сада то јаје вади из мравињака и закопа га у торину под ведрницом на месту где се мужа врши. Сремљени колачић спусти у ведрницу и домаћин отпочне мужу. Кад се овце помозу, у неким селима је обичај да се у ведрницу баци ивер од дрвета, да би те године скоруп био дебео као ивер.

По свршеној мужи домаћин извади из торине закопано јаје и разбије га, ударајући њиме у чело овна, кога мисли да остави за приплод.

Затим се бележе јагањци (од те године) засецајући им маказама десно или лево уво онако, какав белег дотични домаћин има на осталој стоци, јер сваки домаћин за своју стоку има нарочити белег, који се одликује од осталих и по коме сваки распознаје своју стоку.

Г. МОБА

Реч моба дошла је отуда, што су радници, који су долазили на мобу били умољени од стране домаћина ради свршавања извесног му посла а за рад нису добијали никакве плате. Па отуда реч: моба или молба.

На мобама су вршени разни радови: копање, кошење и жетва. Мобу су обично сакупљали у селу они људи који су били инокосни; који су имали болест у кући, каква удовица са ситном децом која није могла сама да среди пољске радове, итд.

Радници су долазили на рад (мобу) с вољом и бесплатно и обично у оне дане када на свом имању нису радили због неких малих празника које је народ уобичајио празновати услед извесних елементарних непогода, које су се негде десиле како народ мисли зато што је се у те дане радило.

Рад на моби текао је у песми, шали и смеху. Девојке су мобу почињале песмом:

22.

Хај, навал' мобо на крај да идемо,
 „ на крају је зелена ливада,
 „ у ливади јела пресађена,
 „ и под јелом вода изведена,
 „ и код воде убава девојка:

Andantino

Хај! — на — вал'мо — бо на —

вал' мо — бо Хај!

на — вал' мо — бо на крај

да и — ге — мо

„ свилу преде на златно вретенце,
 „ бисер ниже на орлово перце,
 „ кој' ће јунак најпре достигнути?
 „ он ће узет' убаву девојку.

Хај, навал' мобо на крај да идемо,
 „ на крају је јела пресађена,
 „ и под јелом зелена ливада,
 „ у ливади бунар воде ладне,
 „ и код воде момче и девојче:
 „ ту се оба млади заљубише,
 „ и мењаше гривне и прстење.

(пева се као бр. 18)

Док девојке певају ову песму добацио би који обешењак ову досетку:

Хај, навал, мобо на крај да идемо,
 „ на крају је паучљива проја!

и тако у шали и смеху весело продужују рад.

23.

Марко проси Моравку девојку
 Марко проси, а мајка му не да:
 „Не прос' синко Моравку девојку
 Моравке су врло главобољне
 Од главе болују, од срца умрну
 А у тебе жито положито
 Ко ће синко тебе да га пожње?“
 Марко не хте мајку да послуша
 Тек испроси Моравку девојку
 Испроси ју и доведе ју.
 Кад је стигло жито за жњевање
 Тад одоше жито да пожњеју (пожању),
 Марко пожње: двеста и два снопа,
 А Моравка: триста и три снопа.
 Кад су стали жито да повежу,
 Марко свеза двеста и два снопа,
 А Моравка: триста и три снопа.
 Па седоше вина да с' напију,
 Марко попи: двеста и две чаше,
 А Моравка: триста и три чаше;
 Марко не зна где му глава стоји,
 А Моравка ситан везак везе,
 Везак везе, танку песму пева,
 Па у песми Марка позиваше:
 „Диг' се Марко зајдно да певамо.“

Adagio

Мар — ко про — си Мо — рав — ку ге —

вој — — — — — ку, Мар — ко

про — си, а мај — ка му .. не го

24.

Цар Константин¹⁾ мобу навалио:
 Двеста српа, триста везмоца,
 На сам данак Огњану Марију,
 До пладне су и плели и жњели,
 А од пладне сузе проливали:
 Громом бије громовник Илија,
 Стрелом стрелџа Св. Пантелија,
 Огњем гори Огњена Марија.
 Тешила²⁾ их сестра Магдалена:
 „Не би громом громовник Илија,
 Не стрел' стрелом Св. Пантелија,
 Не гор' огњем Огњана Марија
 Лазару је голема невоља:
 У двору му љуба оболела
 А у пољу пшеница прозрела.“

25.

Захвали се младо нежењено:
 Да изведе воду у ливади,
 Да расади зелен бор на делу,
 Да испроси за морем девојку. —
 Умрла му у селу девојка,
 И он мири та уста његова;
 Па се чуди на коју ће страну,
 Док не легне под бором на делу.

26.

Мајка Мару у Београд дала,
 Да научи књигу београдску.
 Она није књигу ни учила,

1) По свој прилици име Константин овде је погрешно узето и треба да буде: „Цар Лазаре“ пошто се у даљем тексту вели да је Лазару а не Константину голема невоља. Уосталом и природније је да српски народ испева песму своме цару а не туђинскоме.

2) Овај глагол овде нема смисла. Иако га је баба Цвета из села Рогјева од које сам ову песму записао употребила, ипак мислим да ту треба да дође: „ти ш и л а и х“ (утишавала их) јер само тако ова реченица има смисла.

Вех учила повој и пелене:
 Повој гради од лукова перја,
 Пелене су од купусна лисја.
 (несвршено).

Adagio

Еј! мај-ка Ма-ру. мај-ка
 Ма-ру Еј! мајка Ма-ру у
 Бе о град го ла

Кад сврше рад пођу кући и девојке запевају:

27.

Хајте друство дома да идемо
 Да идемо нашој старој мајци:
 „Добро вече остарела мајко,
 Је л' готова господска вечера?“
 Одговара остарела мајка:
 „Јест готова господска вечера,
 Радницима софра постављена,
 Изволите сада на вечеру.“

Lento

Хај-те дру-ство до-ма
 де мо

Да би се радницима дало на знање да од остареле мајке не че-
 кају никакву услугу, ова се песма пева и у овом облику:

Хајте друство дома да идемо,
 Да идемо нашој старој мајци,
 Ми милимо нашој старој мајци,
 Кад стигосмо ми рекосмо мајци:
 „Добро вече остарела мајко!
 Је л' готова господска вечера?“
 „Јест готова господска вечера,

Вечера вам киселе лудаје!¹⁾
 „Је л' готови господски кревети?“
 „Готови су господски кревети,
 Кревети вам од трна глогова!“

(пева се као бр. 23)

За време певања ове песме момци девојкама помажу или свирају и тако са песмом и свирком дођу у село кући домаћиновој.

Код куће домаћин постави вечеру: вечерају, певају, провеселе се па оду кући.

Овако су сређивани пољски радови у селу свакоме, коме је било нужно. Поред овога, кад је који кућу градио, сељаци би му мобом привукли сву грађу, која му је била потребна, па често и саму кућу градили на позајмицу, а нису плаћали мајсторе.

Има још једна врста мобе која се назива:

Д. КЛАКА²⁾

На клаку су сакупљане младе жене и девојке, да каквом домаћину, који није имао женскиња у кући опереду вуну и тежину.

Сакупљене девојке и жене једног вечера испреду домаћину све што има: вуне или тежине, и то бесплатно. Домаћин им само да вечеру а друго ништа.

Сазивање клаке бива на овај начин: домаћин или домаћица пође по селу и понесе за сваку девојку или жену по један прамен вуне, или како народ каже: „по једну глисту вуне“. Свакој девојци или жени предаје по једну овакву глисту са изјавом да се позива на клаку.

Она која хоће да дође на клаку прима вуну од домаћице, а она која неће — одбија.

Све које су примиле вуну дођу одређеног вечера домаћиновој кући са примљеном вуном на преслици и исту преду. Како која дође, седа на своје место. А кад се све сакупе домаћин им постави вечеру, те вечерају и девојке по вечери седну једна до друге па отпочну певање.³⁾

Мушки се у собу ретко пуштају да не би ометали девојкама, сем колико је потребно ради услуге или да умотају пређу на клубад да би прељама празнили вретена.

Кад се предење сврши, све женскиње изађе напоље да игра, а домаћин спреми другу вечеру те их опет понуди. Како клаке бивају о зимским, дугим ноћима, то се ова понуда врло радо прима. Вечерају поново па се разиђу кућама.

1) Лудаје — бундеве.

2) Клака је туђа реч, вероватно позајмљена од Румуна у Крајини. По влашким селима у Крајини клаке не само да су веома распрострањене, већ их тим именом и зову. По томе судим да је наш народ од њих и примио ову реч.

3) За клаку нема нарочитих песама, бар за сада нисам нашао ни једну. Обично се певају оне исте, које и на седељкама, зато ћемо их тамо и споменути. Клаку сам ставио овде зато, што стоји у непосредној вези са мобом.

До пре 25 година ове су класе постојале свуда у Крајини. Сада их све ређе има а по где где су се сасвим изгубиле. Задржале су се само у влашким селима.

Ђ. КРАЉИЦЕ

Обичај „Краљице“ датира свој постанак још из многобожачког времена нашега народа као и многи други. Неки су од ових обичаја већ давно пропали а само су се неки понегде одржали, но простор им је сваким даном све мањи.

Краљице обично иду о сеоским заветинама, понајчешће о Спасову и Тројичину дне, а и о биљаном петку. Оне су из онога села где је заветина.

Пред заветину договоре се девојке (обично 6 или 8) које ће ићи у краљице. Најпре изаберу себи краља а краљ једну од својих најмилијих другарица наименује за краљицу, пазећи при том да најлепша девојка буде Краљица, па потом изаберу барјактара и писара или благајника.

Све се девојке зову општим именом **Краљице**.

Другог дана по заветини¹⁾ оне се обуку што лепше могу а међу њима је Краљица најлепше окићена. Краљ обуче мушко одело. На главу метне шубару окићену цвећем а у десној руци држи јагаган или какав повећи нож. Косу пусти расплетену низ леђа или је подавије под шубару.

Барјактар понесе барјак, а писар задене за уво гушчије перо, па потом зађу по селу од куће до куће. Пред сваком кућом играју и певају. Ако у кући пред којом играју има девојке, онда певају:

28.

„Ој девојко, црно око!
Дај ти нама једно око!“
— „Цркни, пукни, не да ти га,
Док ми мајка за брег зађе,
После ћу ти оба дати!“

allegro

Oj, ge - boj - ko, oj ge - boj - ko,
cr - no o - ko! Oj ge - boj - ko,
oj ge - boj - ko, cr - no o - ko

¹⁾ Краљице су бесумње, имале какву улогу и на сам дан заветине, но нисам могао сазнати.

Ако у кући има момка онда Краљице певају:

29.

Овде има младо момче!
Жените га, на држ'те га:
Да га брада не превари,
Да га моме не забаве!

(пева се као бр. 24)

Ако у кући нема ни момка ни девојке онда певају:

30.

„Домаћине, кућанине!
Овце ти се изјагњиле;
Све овчићи-виторози!
Све овчице-калушице!“

или:

„Домаћице, кућанице!
А куд ти је домаћине?“
— „Отишао је под кирију
Вино пију, коња вију.“ (1)

(пева се као бр. 24)

Кад сврше песму, домаћин им да коју пару као прилог. Писар запише прилог па оду даље. Кад прођу цело село, оне се растуре а добит поделе...

И ако се зна да су само једне Краљице могле бити у једном селу, ипак постоји оправдана сумња: или да их је могло бити и више, или да су оне могле бити и из другог, а не само из оног села где је заветина.

Та је сумња утолико вероватнија што се прича да је постојао обичај да се две Краљице морају међу собом исећи ако се случајно у путу сретну. У селу Шаркамену постоји један гроб, који се и данас зове „Краљичин гроб“. Народна традиција вели, да су се ту сусреле две Краљице и од њих једна или обе погинуле.

Данас Краљица нема у Крајини. Њих су замениле бабе, које такође о сеоским заветинама иду по селу од куће до куће и певају, али се слободно може рећи да готово ни саме не знају шта певају, јер се толико напију да се једва држе на ногама. Циљ им је ваљда да се само напију и ништа више.

Свака од њих носи у руци по један свежањ: пелена, севлена, калопера и белог лука и од овога у сваку кућу остављају по мало, како кажу: „због Русалија“. За новац који том приликом добију купе једно или два јагњета и вина, па то заједнички сутрадан или у прву недељу која за заветином дође, поједу и попију.

Е. СЕДЕЉКА

(Прело)

Седељке почињу од месеца јула па трају до октобра, а по каткад и до новембра. Оне се праве увече на улици или на путу. Сваки крај села има своју седељку, која се прави у средини тога краја.

1) Свакако коло вију.

Уочи петка и петком седељке нису бивале. Свако вече у остале дане скупе се девојке и жене из целог краја. Ту крај наложене ватре пређу уз веселу песму, шалу и смеј.

Прве девојке које дођу наложе ватру па отпочну песму:

31.

Синоћ ми била седељка,
Убава Радо, гиздава! (припев)
Свака је мома напрела:
Ај, по два, по три вретена,
А ти си, Радо, сам једно,
Јоно (и оно) је танко предено:
Ваздан га мајка мотала,
Двеста је свежња свезала,
Триста је клетва метала!

Andante

Си - ноћ ми би - ла се - гељ - ка .
си - ноћ ми би - ла се - гељ - ка .

32.

Цвили, пишти, убава девојка,
Глас се чује до ведрога неба:
Да је чује њена стара мајка,
Да јој прати један аршин платна
Аршин платна, један конач златан
Да завије њене црне очи,
Па да у њу мутну воду скочи:
„Боље бити црна давленица,
Него бити брацу љубовница!

Moderato

Цви - ли пи - шти , у - ба -
ва ге - бој - ка . цви - ли
ти - шти , у - ба - ва ге - бој - ка .

33.

Ниша Јаћа малена Јована
Нишала га па му говорила:
„Расти, расти, малени Јоване,

Расти, расти никад не дорас'о."
 Она мисли нико је не олуша
 Њу слушала њена стара мајка
 „Мучи Јано, муком замукнула
 Ти не куни малена Јована
 Кад ја стати тебе проклињати
 Ти се нећеш никада удати
 Док не чујеш рибу да попева
 Мрамор камен с брега да отпева!"
 Тад је пошла Јана, лепа Јана
 Тад је пошла уз тихо Дунаво:
 Да дочује рибу да попева,
 Мрамор камен с брега да отпева.
 Њу сусрете Лазаре возаре:
 — „Где си пошла Јано, лепа Јано?"
 — „Ја сам пошла уз тихо Дунаво
 Да дочујем рибу да попева,
 Мрамор камен Јано, лепа Јано!
 — „Врат се натраг Јано, лепа Јано!
 Где си чула риба да попева,
 Мрамор камен с брега да отпева?"

andante

Ни — ша Ја — на ма — ле — на Јо — ба —
 — на , ни — ша Ја — на
 ма — ле — на Јо — ба — на .

34.

Ниша мајка малена Јована
 Нишала га па му говорила:
 „Расти, расти, малени Јоване
 Расти, расти, да голем порастеш:
 Да отмиемо цару царевину —
 Царевину, нашу дедовину.”
 Ал дочуше даревн дворани,
 Цар их прати Јовановој мајки:
 „Ид’те, ид’те слуге и војводе,
 Доведт’ ми малена Јована.”
 Искаше га и данци и ноћи
 Искаше га ал’ га мати не да.
 — „Дај га, дај га цар да се називље.”
 — „Нејакко је војску да војује,
 Нејакко је коња да ви јаше,
 Нејакко је сабљу да ви паше.”
 Лагаше је док је превармише,
 Па узеше нејаког Јована,
 Узеше га, па га одведоше,
 Одведоше, па га погубише.
 Пишти мајка и дању и ноћу
 И проклиње цара и дворане:

3*

Што узеше нејаког Јована,
Што узеше, мајку преварише,
Узеше га, на га погубише.

(пева се као бр. 27)

35.

Ваздан ходих, ништа не находих,
Ја на брдо, а сунце за брдо,
Кад на брду — зелена ливада,
У ливади бунар — вода ладна,
Код бунара девојка заспала:
Под главом јој снопак детелине,
У руци јој струк бела босилка.
Ја с' освртох и лево и десно
Па прискочих заспалој девојци:
Загрлих ју по два до три пута,
Пољубих ју до стотину пута.
Разбуди се заспала девојка:
„Ид' одатле, ти незнано момче,
Да не види моја стара мајка,
Караће не, моја стара мајка,
Караће не: и мене и тебе.”

Marziale

Ва — здан хо — дих ни — шта не на — хо — дих ,
Ва — здан хо — дих ни — шта не на — хо — дих .

36.

Узјездило је загорче — Стано! (припев)
Уз дивно равно загорје:
Да прекупује волове,
И оне чарне биволе,
И те рогате овнове.
Не прекупова волове,
Ни оне чарне биволе,
Ни те рогате овнове:
Гајде је прекуповако
И оне танке цоваре!
Куде је ишло, свирило,
Те је девојке мамило.
Домамило Раду девојку,
Па ми он Ради говори:
„Убава Радо, гиздава!
„И ти си красан Стојане,
Ајд да се ми две узмемо.”
„Нећу те Радо, те нећу.”
„Зашто ме нећеш Стојане
Кад је била седељка
Моја је мајка ћерела
Свака је мома напрела;
Ај по два до три вретена,
А ти си Радо, тек једно.”
„Ако је једно Стојане,
Али је танко, претанко:
Ваздан га мајка мотала

Двеста је врзма свезала,
Триста је клетва метала:
„Руке ти Радо отпале,
Очи ти Радо испале,
Зашто си тако напрела.”

Moderato

Уз — је — зди — ло је
за — гор — че, Стај — но, уз — је — зди — ло
је за гор — че

37.

Од како се заљубимо
Ми се нигде не нађомо
До раз синоћ на кладенцу
Туна мало постојамо
Постојамо, пограјамо.
Док кобилка ластар пушти
И ведра се расануше
Сунце зађе за горицу
Јасан месец за зорицу.
Па говори Милка момку:
„Како ћу ти мајки лагат?
Ласно ћеш ти мајки лагат?
Налог много на водици
Орли воду замутили
Ми чекасмо да с'избистри.”
Мајка милку запитује:
„Буд је вода замућена,
Буд је налог на водици
Што ти коса помршена?”
„Над водом је суви јавор,
Ја се сагох да захватим
Он ми косу замрсио.”
„Буд ти коса помршена,
Што ти лице помршкано?”
Милка мајки одговара:
„Мучи мајко, замукла се
Зар ти ниси млада била.”

Allegretto

Од ка — ко се за — љу — би — мо
од ка — ко се за — љу — би — мо

Засвирио свилен гајтан
 Е ти Милко драга душо!
 Од како се заљубимо!
 Ми се нигде не видимо
 До раз синоћ на кладенцу.
 Туна мало постојамо:
 Док ми сунце за брег зађе
 Јасан месец зору даде.
 „Како ћемо мајки лагат?“
 „Лако ћемо кад хоћемо:
 „Орли воду замутише,
 Ја сам мало постојала,
 Док се вода помзбистри.“

Moderato

Музички нотни запис са три стазе. Прва стаза почиње са нотом 'За' и завршава се 'ри - о'. Друга стаза почиње са 'сви - лен гај - тан ,' и завршава се 'ри -'. Трећа стаза почиње са 'о' и завршава се 'тан .'.

Од како се заљубимо,
 Ми се нигде не наћемо,
 До раз синоћ на кладенцу.
 Туна мало постојамо,
 Постојамо, пограјамо:
 Док кобилка ластор пушти,
 И ведро ми гљиве роди,
 А чаша ми врону пушти.

Овце чували три године
 Нигде штету не направил
 Да којему баш попову
 Поп замска много глобу:
 На клас јагње, на сноп овцу,
 На крстину по стотину.

(пева се као бр. 30)

Захвали се бела Рада
 Код сви' друга на кладенцу:
 „Како ли ме мајка роди,
 Мене момче не целива,
 Ни ми цветак с' главе узе.“
 То дочуо млад Немија,
 Па отиде својем дому:
 Обуче се девојачки,
 Опаса се невестачки;
 Па отиде на кладенац
 Трже Раду за ручицу
 Одведе ју у шумицу.

Стаде врштит' бела Рада:
 „Јао мени и до Бога,
 Није жена ни девојка,
 Већ је ово млад Немија!“
 Седали су у горици,
 Док се јасно сунце роди.
 Пишти Рада како змија:
 „Јао леле, мен' до Бога
 Како ли ћу мајци мћи?!“
 Ал' говори млад Немија:
 „Ако не смеш мајци д'идеш
 Ајд' д'идемо мојем дому.“

Allegro moderato

Зах - ба - ли се бе - ла Ра - га,
 зах - ба - ли се бе - ла Ра - га.

40.

Писмо пишу Крајинке девојке,
 На га шаљу граду Београду,
 Београду Живку капетану:
 „Пуштај момке Живко капетане,
 Пуштај момке, осташе девојке.“
 Одговара Живко капетане:
 „Удавајте с' Крајинке девојке,
 Ја сам моје момке оженио,
 Оженио пет стотин' војника,
 У' ном пољу ниже Београда
 Црном земљом и зеленом травом.“

Allegro moderato

пи - смо пи - шу кра - јин - ке
 го вој - ке

41.

Заспала једна девојка
 У свилани (припев)
 Под једно дрво багрено.
 Духнуше вихри, ветрови
 Те окршше гранчице
 Од тога багрено-дрвета,
 Те разбудеше девојку.

Стаде проклињат девојка:
 „Проклети да сте вихори, ветрови
 Што разбудисте девојку.
 Чудан сам санак уснила.
 Да златан прстен изгуби.”
 (несвршено).

Moderato

Музички нотни запис у два реда. Први ред садржи две такта, а други ред садржи четири такта. Сваки такат је у различитом временском метру: 2/4, 3/4, 2/4, 3/4, 2/4, 3/4, 2/4, 3/4. Текст је исписан испод нотних знакова.

за - спа-ла је - гна за - спа-ла је - гна
 у свила - ни за - спал је - гна ге бој - ка

42.

Покрај пута та нова градина,
 Ој Лале, Лазаре! (припев)
 У градини цвеће свакојачо,
 И у цвећу девојка заспала,
 Под главом јој снопак детелине,
 Чекајући Стојана да дође.
 Стојан иде и дружину води.

Allegro moderato

Музички нотни запис у три реда. Сваки ред садржи четири такта. Сви тактови су у временском метру 2/4. Текст је исписан испод нотних знакова.

По - крај пу - та , по - крај пу - та
 та но - ва гра - ди - на , ој Ла - ле ,
 Ла - за - ре , та но - ва гра - ди - на

43.

Пошла Јуца,
 Лазаре! (припев)
 Пошла Јуца у вече код ујца
 Еј, Лазаре! (припев)
 Пошла млада
 Како ће да страда
 Скобише је тројица жандари:
 Један скида
 Са врата дукате,
 Други скида —
 С'руке белензуке.
 Трећи каже:

„Ти си моја Јуца.“
 Додаде јој
 Мараму са грољем.

Andante con moto

По — шла Ју — ца , Ла — зо — је ,
 по — шла Ју — ца у бе — че ког
 чј — ца , еј . Ла — зо — је !

44.

„Девојнице, турумнице,
 Ружо румена!“
 „Што ти са мном не беседиш,
 уста медена?“
 „Ја бих с тобом беседила,
 Не смем од мајке.“
 „А куд ти је стара мајка?
 Не било ти је!“
 „Отишла је у градину,
 Невен да бере.“
 „Повенуло њено срце,
 Ко моје за теб!“
 „Подај мајци скорушице,
 Нека поједе,
 „Нека једе скорушице,
 На нека цркне.“

Moderato

Де — вој — чи — це , ту — рум —
 — чи — це , ру — чо ру — ме — на

Andante

Де — вој — чи — це , ту — рум —
 — чи — це , ру — жа . ру — ме — на

45.

„Ој Јелице висока планино!
 Многи кажу да си каменита!
 Дал' ја могу преко тебе проћи?
 Са тебе се бео Шабач види,
 И по Шапцу шабачке девојке,
 И са њима млади Стеван шета;
 У руци му аршин сува злата,
 Што ми мери бедем и земљице.”

Andante

Ој, Је - ли - це , ој, Је - ли - це
 и - со - ка пла - ни - но ! ни - но !

46.

Еј! Марко јаше коња преко поља
 Аман, Марко јаше коња преко поља, (припев)
 Еј! коњ му гази ружу до колена
 Еј! румен ружо, ја би тебе брао,
 Еј! али немам коме да те дајем:
 Еј! мајку имам, али је остарела,
 Еј! сејке имам, ал се разудале,
 Еј! љубу имам, ал је неразумна,
 Еј! на вро (оро) иде, али га не игра.
 Еј! ружу берем, у пазух је мећем,
 Еј! румен ружо што си увенула?”

Moderato

Еј! Марко ја - ше еј, Марко ја - ше еј,
 аман Марко ја - ше ко - ња пре - ко по - ља
 еј, ко - ња пре - ко по - ља еј!

47.

Живовао Јован и Стојан,
 Од маленога детета,
 До големога момчета.
 Кад су се стали женити
 Стојан ми узне невесту,

А Јован узео девојку,
 Боља Стојану невеста,
 Него Јовану девојка,
 Стојанова ми невеста,
 Са петли воду за'ваћа,
 Са зору огањ залаже.
 А Јованова девојка:
 Са зору воду за'ваћа,
 Са сунце огањ залаже,
 Па спушти поле по доле,
 Да јој се ноге не беле!

48.

Дворе мела краљица госпођа
 Дворе мела па је љуто клепа:
 „Еј, дворови, пусти му остали
 Од када ме мајка удомила
 Још ми није у двор преступила.”
 Таман она у говору била
 Допадоше материне слуге:
 „Хајде, хајде, краљице госпођо!
 Сад ти мајка три весела гради:
 Братац Марко за девојку пош'о,
 Сеји Мари даровције дошли
 Сеји Ружи просевци дођоше.
 „Стан'те мало, материне слуге,
 Да ја идем у нова пазара
 Да ја купим до три лепа дара:
 Брацу Марку — коња оседлана
 Сеји Мари — од мака кошуљу,
 Сеји Ружи — од руже рукаве.”
 Кад пођоше тим белим дворима,
 И прођоше преко поља равна,
 Тада рече краљица госпођа:
 „Стан'те мало материне слуге,
 У 'вом пољу на тамњан мирише.”
 Тад рекоше материне слуге:
 „Хајде хајде, краљице госпођо!
 Туна има траве тамњанице.”
 Кад стигоше у ту чарну гору,
 Тада рече краљица госпођа:
 „Стан'те мало материне слуге
 Мен' се чини да попови чате.”
 Ал рекоше материне слуге:
 „Хајде, хајде, краљице госпођо,
 Туна има птића ченовнића.”
 Кад су стигли до тих белих двора:
 Браца Марка на носила носе,
 Сестра Мара под покровом лежи,
 Сестра Ружа с душом раставља се!
 Још говори краљица госпођа

„Проклет' да сте материне слуге,
Што ви мени право не казасте,
Да не идем у нова пазара,
Да не купим до три лепа дара,
Већ да купим то црно оружје!

Moderato

Дво — ре ме — ла краљица го — споља,
дво — ре ме — ла краљица го — спо — ђа

49.

„Ој, леле, сине Стојане,
Хајд' да те мајка ожени.”
— „Нећу се мајко оженим,
Мило ме хајдук да будем,
Хајдучко ружје да носим,
Кржаве ноже да пашем.”

Andante con moto

Ој ле — ле си — не Сто — ја — не,
ој ле — ле си — не Сто — ја — не .

50.

Што је лепо, с вечер месечина,
Чак се види Влашка-Каравлашка!
И у Влашкој та нова градина,
У градини севлин до појаса,
У севлину, севлинова мајка.
(несвршено).

Allegretto

Што је ле — по с'ве — чер ме —
— се — чи — на, с'ве — чер ме — се — чи — на.

51.

Вози вино Петрија девојка
 Никаква ју копча не укуби —
 Укуби ју Петар из Загорја:
 „Добра копча Петрија девојко!
 Бог помого, Петре из Загорја!
 Је ли ти је вино за продају?
 Мени није вино за продају
 „Већ је мени брацу за свадбицу.”
 „Ако ти је брацу за свадбицу,
 Да ми дадеш једну олбу вина,
 Ако ли ми вина ти не дадеш,
 Исећ'ћу ти чепје на бурадм'ма,
 Истећ'ће ти све то рујно вино.”

Andante

Во — зи ви — но , во — зи ви — но
 Пе — три — ја ге — вој — ка , во — зи ви — но ,
 во — зи ви — но . Пе — три — ја ге — вој — ка .

52.

Више села зелена ливада,
 Хај, више села зелена ливада. (припев)
 У ливади дивно оро игра
 У том ору Дамњанова љуба
 Пуче пушка из зелена луга
 Пуче пушка а Дамњан ми паде
 Дамњан паде а љуба допаде:
 „Еј, Дамњане, моје љуте ране!
 Косе режем те ти ране 'тежем
 Сузе роним те ти ране спирам.”

Andante

Ви-ше се-ла зе-ле-на ли — ва — га,
 .. кај, ви-ше се-ла зе-ле-на ли — ва — га .

53.

Дуни ми, дуни, лађане, (2 пута)
 Еј, лађане!
 Дођи ми, дођи драгане,

Еј, драгане!
 У моју башту шарену,
 Еј, шарену!
 Под виту јелу зелену,
 Еј, зелену!

Marcia

ду-ни ми, ду-ни, ла-ђа — не, ду-ни ми,
 ду-ни, ла-ђа — не, еј. ла-ђа — не

54.

„Каравилко! јеси л' дома?
 „Јесам дома — нисам сама,
 Дома ми је стари бабо,
 „Каравилко јеси л' дома?
 „Јесам дома — нисам сама,
 Дома ми је стара мајка.
 „Каравилко! јеси л' дома?
 Јесам дома — нисам сама,
 Дома ми је мили братац.”
 „Каравилко! јеси л' дома?
 „Јесам дома — нисам сама,
 Дома ми је мила сеја.
 Донес оцу кола дрва
 Кола дрва па да спаваш;
 Донес' мајки до три брда,
 До три брда, па да спаваш;
 Донес' брату црну земљу,
 Црну земљу, па да спаваш,
 Донес' сеји до три момка,
 До три момка, па да спаваш.”

Moderato

ка ра-вил — ко, је — си л' — дома?

55.

Три девојке бостан посејале — оф, оф, оф!
 Гором диње, долем лубенице,
 А по среди румене ружице,
 Код ружице стража постављена,
 Баш на стражи Кајка матерна.
 Докраде се овчар од оваца,
 Да убере румену ружицу,
 Ухвати га Кајка матерна.
 Три девојке збор збориле:
 Прва каже: „да га обесимо”,
 Друга каже: „да га закољемо”,
 Трећа каже: „да га осудимо”.

Ал' говори овчар од оваца:
 „Нисам сужањ да ме обесите,
 Нисам јагње да ме закољете,
 Већ сам момак да ме ожениште.”

Allegretto

Три ге - бој - ке до - стан по - се -
 - ја - ле оф, оф, оф! Три ге -
 бој - ке до - стан по - се - ја - ле

56.

Сеје Рада ран босиљак, (2 пута)
 Неко јој га ноћу краде.
 Краде јој га момче младо
 Момче младо (име момка),
 Ноћу краде, ножем реже,
 Па га меће за ушима;
 Ваздан држи у чашици,
 А ноћу га за ушима;
 По сву ноћ га сам мирише
 За девојче тад уздише.

Allegretto

Се - је Ра - га ран бо - си - љак,
 се - је Ра - га ран бо - си - љак.

57.

Ој! љубићу бело луче
 Бело луче, шане, мори,
 Што на прозор пуче.
 Сад мој драги коња језди
 Коња језди, шане мори,
 Кроз гору зелену.
 Пред кафаном коло игра
 Коло игра, шане мори,
 Коло девојачко.
 И у колу верна љуба
 Верна љуба, шане мори,

Њему верна љуба.
 „Љубо моја, где си ноћас
 Где си ноћас, шане мори,
 Где си ноћас била?“
 „У кафани, драго моје,
 Драго моје, шане мори,
 У меком јоргану.
 У кафани драго моје,
 Драго моје, шане мори,
 У меком душеку.
 У душеку, драго моје,
 Драго моје, шане мори,
 У горњем кревету.“

Andante

Ој, љу - би - ту бе - ло лу - че, бе - ло лу - че,
 ша - не, мо - ри, што на про - зор гу - че

58.

Ни Чајдано, ни бељмези
 Бељ мезани.
 Подранило младо Ленче — Чајдано!
 Подранила у градину — Чајдано!
 Обучена, намашњена — Чајдано!
 Набрала је струк босиљка,
 Метнула га с десне стране,
 Кад с' обрне, њој мирише.
 Ни Чајдано, ни бељмези
 Бељ мезани!

Moderato

Ни чај - га - но, ни бељ -
 ме - зи бељ - ме ца - ни
 По - дра - ни - ло мла - до
 Лен - че чај га - но !

59.

Ој, три дуње, три јабуке,
 На орману труле,
 Гледајући, чекајући
 Да их Јулка мирише.
 (несвршено).

Moderato

Ој, три ду - ње , три ја - бу -
 ке , на ор - ма - ну тру - ле

60.

Еј! чува овце убава девојка,
 Еј! за главом јој зумбул цвеће цапти,
 Еј! ја се маши зумбул да оберем
 Еј! јер сам мислио да ће за ме поћи,
 Еј! украо бих је ал' је мајка не да.
 Еј! пред кућом јој бадем дрво расте
 Еј! ја се попех бадему на грану:
 Да закукам кано кукавица,
 Да преврнем кано ластавица,
 Не би ли се мајки дожалило,
 Да ме пушти где девојка спава.
 Ал' говори она стара мајка:
 „Цркни, пукни ти млађано момче,
 Не пуштам те за девет година.
 Неће старој мајки да с'дожали.
 Цркло, пукло то млађано момче.

Moderato

Еј, чу - ба об - це , чу - ба об -
 - це у - ба - ба ге - бој - ка ,
 чу - ба об - це , у -
 - ба - ба ге - ња - ка

Ја заседох за новим асталом,
 Па написах једно ситно писмо,
 Испрати га код мојега драгог:
 „Зар те драги за мен' није жао?“
 „Жао ме је, па ме срце боли,
 Сутра ћу ти покрај двора проћи,
 И провешћу кићене сватове,
 И пронећу зелене барјаке!“
 „Лепо ћу те даром даривати:
 Младожењм — везену кошуљу,
 А свекрви — свилену кошуљу,
 Свиле јој се кости у болести!“

Allegro moderato

Ја за-се-дох за НО -
 бим а - ста-лом, за НО -
 бим а - ста - лом.

Сан ме ломи, сан ме громи
 Сан ми не доходи,
 Слушајући стару мајку
 За кога ме даје;
 Мајка даје, мајка даје
 За једног овчара,
 „Цркла, пукла, стара мале
 За овчара нећу,
 У овчара многе овце
 Ал' његове нису.“
 Мајка даје, мајка даје
 За једног свињара.
 „У свињара свиње грде
 Ал' га рано буде
 Цркла, пукла, стара мале
 За свињара нећу.“
 Мајка даје, мајка даје
 За једног плужара.
 „Цркла, пукла, стара мале
 За плужара нећу,
 У плужара црне руке
 Ал' бела погача.“
 Мајка даје, мајка даје
 За једног жандара.

„Цркла, пукла, стара мале
 За жандара хоћу!
 У жандара шарка пушка
 Ал' му кућа пуста.”

Moderato

Сан ме ло — ми , сан ме гро — ми ,
 сан ми не го — хо — ги
 сан ми: не го — хо — ги

63.

Еј! шта то журба
 У горњем крају?
 Еј! да л' је свадба
 Да л' је кавга.
 Еј! нит је свадба
 Нит је кавга
 Еј! већ девојка
 Момка кара.

Andante

Еј! шта то жур — ба у гор — њем кра — ју ?
 еј! гал'је сва — гба , еј . гал'је кав — га ?

Слично:

Еј, што тој буна
 У горњата махала.

64.

Што омиле, што омиле
 Милошу девојка?
 А што му је, а што му је
 Курва омилела?

Да л' по ходу, да л' по ходу
 Да л' по њеном роду?
 Нит' по ходу, нит по роду
 Већ по лепом разговору.

Adagio

што о — ми — ле, што о — ми
 ле. Ми — по — шу ар вој — ко ?

65.

Дмитар проси Мару прошеницу,
 Он је проси, она се подноси,
 Поднос Маро поднос на делију!
 (несвршено)

Adagio

Дми-тар проси Ма-ру про-ше — ни — цу,
 он је проси, о — на се еј. по — она — си

66.

Голуб гуче на пенџеру,
 Ја га не слушам,
 Чекам мило, чекам драго,
 Зајдно да слушамо.
 Драго ми је на далеко,
 У туђој земљи;
 И у Турској и Француској,
 Незнаној земљи.
 Оро игра у авлији,
 Ја га не играм;
 Чекам мило, чекам драго,
 Зајдно да играмо.
 Драго ми је на далеко,
 У туђој земљи;
 И у Турској и Француској
 Незнаној земљи.
 Катан расте у градини,
 Ја га не берем,
 Чекам мило, чекам драго,
 Зајдно да беремо.
 Драго ми је на далеко,

У туђој земљи
И у Турској и Француској
Незнаној земљи.

Maestoso

67.

Прошетао се Митар млад,
Прошетао се млад јунак,
Преко нове чаршије,
Покрај хладне механе.
Спазила га Јелена,
Племенита госпођа:
„Сврати 'вамо Митар млад,
Сврати 'вамо млад јунак!
Вечеру сам зготовила,
А постељу прострела.”
Одговара Митар млад,
Одговара млад јунак:
„Не смем, не смем Јелено
Племенита госпођо!
Виће туна Кошут краљ,
Од те куће господар.”
Одговара Јелена
Племенита госпођа:
„Не бој ми се Митар млад,
Не бој ми се млад јунак!
Није овде Кошут краљ,
Ове куће господар;
Отиш'о 'је Кошут краљ
Отиш'о је он у лов.”
Превари се Митар млад
Превари се млад јунак.
Па отиде Јелени,
Племенитој госпођи,
Племенитој Јелени
На високе чардаке.
Лов ми лови Кошут краљ
Лов ми лови за дан два.
Трећи дан је уловио,
Па ми пође у дворови.
Спазио га Митар млад
Спазио га млад јунак.
Па ми викну Јелену
Племениту госпођу:
„Чујеш мене Јелена
Племенита госпођо!
Ето дође Кошут краљ
Од те куће господар.”
Па говори Кошут краљ
Од те куће господар:

„Чујеш мене Јелена
 Племенита госпођо!
 Додај мени кључеве,
 Од тих наших ормана,
 Да отворим Јелена!
 На орману вратанца,
 Да ја видим, Јелена,
 Кога има у орману?“
 Одговара Јелена,
 Племенита госпођа:
 „Деца су ти с играла,
 Кључеве ти потрла.“
 То не слуша Кошут краљ
 То не слуша господар.
 Чизмом дупа у орман,
 Да отвори тај орман;
 Орман му се отвара,
 Митар му се поклања.
 Ал' говори Кошут краљ
 Од те куће господар:
 „Шта ћеш туна Митар млад?“
 Слободи га Кошут краљ:
 „Не бој ми се Митар млад,
 Не бој ми се млад јунак!
 Кад сам био ка' ти млад,
 Ја сам био гори враг:
 Преко плота скакао,
 У коприве спавао.
 Туђе жене љубио,
 А девојке грлио.“

Allegro moderato

Проше-тао се Ми-тар млад, проше-тао се
 Ми-тар млад, про-ше-тао се млад ју-нак

Allegro moderato

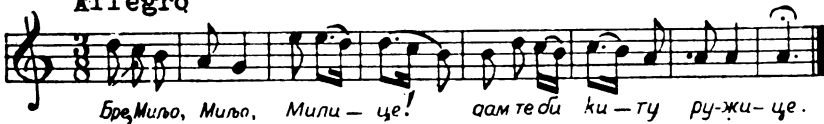
Прошетао се Ми-тар млад, прошетао се млад ју-нак.

68.

„Бре Миљо, Миљо, Милице!
 Дам теби киту ружице.
 Кад теби кита повене,
 Ти дођи, драга, код мене,
 Да твоје лице обљубим,
 Да теби киту променим.“
 — „Бре, не дам, не дам ђаволе!
 За синоћне једове.
 Где ти се синоћ сиграсмо,

На Петрове ливаде,
 Тамо ми прстен остаде.
 Бре, нађоше га сељани,
 Па метнуше га у глобу,
 Прстен је глоба — ми оба!"
 „Бре, Миљо, Миљо, Милице!
 Дам теби киту ружице.
 Кад теби кита повене
 Ти дођи, драга, код мене:
 Да твоју киту променим
 Да твоје лице обљубим."
 — „Бре, не дам, не дам ђаволе!
 За синоћне једове;
 Где ти се синоћ сиграсмо,
 На Петрове ливаде,
 Тамо ми гривна остаде,
 Бре, нађоше је сељани,
 Па метнуше је у глобу,
 Гривна ми глоба — ми оба!"
 „Бре Миљо, Миљо, Милице!
 Дам теби киту ружице.
 Кад теби кита повене,
 Ти дођи, драга, код мене:
 Да твоју киту променим,
 Да твоје лице обљубим."
 — „Бре, не дам, не дам ђаволе!
 За синоћне једове.
 Где ти се синоћ сиграсмо,
 На Петрове ливаде,
 Тамо ми ђердан остаде,
 Бре, нађоше га сељани,
 Па метнуше га у глобу,
 Ђердан ми глоба — ми оба!"

Allegro

69.

Еј! Соко бира где ће наћи мира:
 Еј! Или горе под јелове гране,
 Еј! или доле, где се шатор бели.
 Еј! Под шатором делија девојка,
 Еј! Вино пије, танко попијева
 Еј! Отуд иду дванајест делија
 Еј! Па су њојзи бога називали
 Еј! А она им бога прихваћала.
 „Еј! Бог помого дванајест делија!"
 „Еј! Ој, Бога ти лепота девојко!
 Еј! Од кога си научила пити,
 Еј! Од кога си песме преватила?"
 Еј! Одговара делија девојка:
 „Еј! Тако м'бога дванајест делија!
 Еј! Служила сам две српске војводе:
 Еј! Једног Марка а другог Милоша.
 Еј! Од Марка сам научила пити,
 Еј! Од Милоша песме попијеват."
 Еј! Расрди се делија девојка,

Еј! Па потрже мача пламеног,
 Еј! Па удара дванајест делија,
 Еј! Од дванајест — двадесет четири.

Allegro moderato

Ej! So - ko bu - ra, so - ko bu - ra,
 rge he naŕi mi - ra, so - ko bu - ra rge he naŕi mi - ra

70.

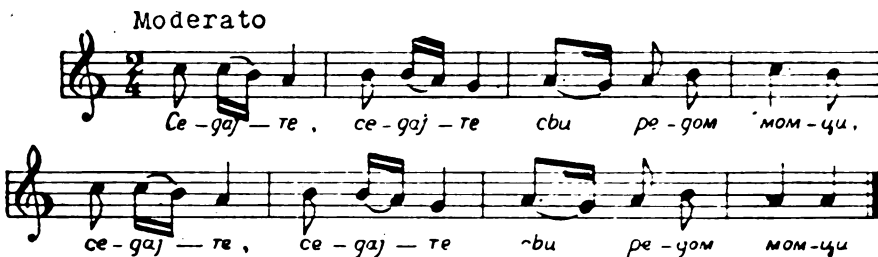
Стојан иде са орања,
 Бела Рада са шетања.
 Стојан дума белој Ради:
 „Аде Радо, поћ за мене!”
 „Хоћу, хоћу млад Стојане!
 Ал' не могу ову вечер;
 Сад су мени много гости:
 Мајци браћа, мен' су ујци,
 Оцу сестре, мен' су тетке,
 Већ да доћеш другу вечер,
 Другу вечер по вечери.”
 Али Стојан то не слуша,
 Већ он иде прву вечер,
 Прву вечер по вечери
 Белој Ради на пенџери.
 Па погледа кроз пенџере,
 Рада седи до девера,
 До девера наваљена.
 Ту је мало постојао,
 Док ми зоре зазорише,
 Њега санци одолеше,
 Коња ноге заболеше.
 Он отиде у градину,
 Свеза коња за малину,
 Па ми леже у здравињак,
 Руке метну у босиљак,
 Танке ноге у страторак.
 Ту је мало поспавао,
 Док ми данак забелио.
 Отуд иде бела Рада
 Да набере росно цвеће,
 Да извије смиљне ките,
 Да накити све сватове:
 Све сватове и кумове,
 И кумове и старојке,
 И те ручне мил' девере
 Право иде у здравињак.
 Уварди је млад Стојане,
 Уварди је, појури је,
 Овде, онде да је стигне
 Достиже је на прелазу,
 Пољуби је по образу.
 Одсече јој беле дојке
 Па их даде хртовима:
 „Нај те, јед'те, ви хртови,
 Сву ноћ сте ми гладни били,

Дреждајући белој Ради
 Дреждајући белој Ради на пенцери.“
 Одсече јој русу косу,
 Па је даде својем коњу:
 „Нај ти коњу росно сено,
 Сву ноћ си ми гладан био
 Дреждајући белој Ради,
 Дреждајући на пенцери!“
 Извади јој чарне очи,
 Па их даде својем коњу:
 „Нај ти коњу бистру воду,
 Сву ноћ си ми жедан био,
 Жедан био, белој Ради
 Белој Ради на пенцери.”

71.

Седајте, седајте
 Сви редом момци
 Давајте, давајте
 Кој, ведро вина;
 Радивој, Радивој (или како је име)
 Два ведра вина!
 Станислав, Станислав
 Три ведра вина!¹)
 итд.

72.

Занишала се драгана,
 На танки, дуги конопци,
 Конопци ми се класнуше,
 Паде драгана у Дунав.
 Па ми говори тај бајо:
 „Пливај ми, пливај драгано,
 „Не могу, бајо, не могу,
 Руса се коса закачи,
 За танко ракић корење.“
 Ал он јој опет говори:

¹) Ова се песма препева на седељкама и клакама: кад једна девојка препева другој кога момка, кога ова друга воли.

„Пливај ми, пливај драгано!“
 „Не могу, бајо, не могу:
 Ноге ми се закачише,
 За ситно, дробно камење.“
 Бајо драгани говори:
 „Пливај ми, пливај драгано!“
 „Не могу, бајо, не могу
 Чедо низ Дунав отиде.“
 Бајо јој опет говори:
 „Пливај ми, пливај, драгано!“
 Докле ми на крај испливаш.“
 Драгана баји говори:
 „Нећу ти, бајо, нећу
 Док ми не дође драги!“
 Драги ми дође драгани,
 Али га узе бајо,
 Па ми га баци у Дунав!
 Мртву ми драги драгану,
 За десну руку извуче,
 И спусти драгу на траву.
 Бају ми сабљу потрже,
 Да драгог њеног посече;
 Ал сабљу узе му драли,
 Па њоме бају посече:
 Црна му крвца не паде,
 Не паде црна из грла,
 Две љуте змије падоше:
 Једна се вија, превија,
 У гушу њему да уђе;
 Друга с' усправља на ноге,
 Богу се моли и вели:
 „Мили ми Боже подај,
 Да мртва душа устане.“
 „Бајо ми душу изгуби,
 Јер ми драгану погуби.“

marziale

За-ни-ша-ла се дра-га-на на танки,
 ду-ги ко-но-пци, ко-нопци ми се
 кла-счу-ше, па-де дра-га-на у ч Ду-нав

73.

Мара ми у град одлази,
 Паша на чардак сеђаше,
 Са белом руком климаше
 Лепој Мари говораше:
 „Хајде Маро да се потурчиш,
 Дајем ти пола пашалука,
 На висок чардак да седиш,

Танку тефлију да предеш,
На златно булско вретено.“
Мара паши одговара:

„Нећу пашо да се потурчим,
Да ми дадеш султан џамију,
И у цркву да је претвориш,
У којој ће српска деца
Српска деца да се крштавају,
Млади момци да се венчавају,
Старе душе да се опевају.“

Паши Мара одговара:

„Тако могу да се потурчим!
Ал се паша тад заплака;
„Одкуд може то да буде.
Нит' је било, нит' ће бити,
Црква да се од џамије,
Од џамије турске гради.“

Moderato

Ma-ra mi u grad od-la -zi ,
pa-sha na 'nar-dak se - ђа . — ше

Како уочи петка и петком нема седељака, то се место њих четвртком и суботом ујутро праве „подранци“. Подранак није ништа друго до седељка, само што се овај место увече прави ујутро.

На подранку девојка која прва устане, отиде на одређено место, где ће се подранак правити, па запева:

74.

Петли пеше у зору,
Једни пеше, други започеше.
Устаните девојке
Која до сад не уста
Која рани, порани
Две среће приграби.

Moderato

Пе-шли пе-ше у зо — ру , у зо — ру ,
једни пе — ше , дру-ги за — по — че — ше

На то се скупе и остале девојке и ту проведу у песми до сванућа, па се разиђу кућама.

Ж. ДРУГЕ ПЕСМЕ

(путничке, пословачке, попевачке, славске итд.)

75.

(Прва пролећна песма)

Кукурек с брда виче:
 „Ожените ме!“
 Никсичица руку пружа:
 „Одведите ме!“
 Мајка јој се ноктом коље:
 „Не узмите је.“
 Љубичица цветом цвета
 „Обљубите је.“

Allegro moderato

76.

(Путничка)

Високо дрво лад нема,
 Широко поље крај нема,
 Убава мома род нема,
 Дубока вода брод нема
 Ситно камење број нема.

Adagio

77.

Висока јела лад нема
 Под јелом Јова болује
 „Болујеш Јово, хоћеш да умреш?“
 „Болујем мајко, хоћу да умрем.“

Ситно камење број нема,
 Дубока вода брод нема,
 Широко поље крај нема.

Adagio

78.

(Путничка)

„Кад ја умрем, мале, ви ме закопајте,
 Закопајте, мале, у поље широко,
 Закопајте, мале, крај друма голема,
 Закопајте, мале, до појас' дубоко,
 Закопајте, мале, с аршином широко,
 Закопај ме мале, под жуту неранцу,
 Што ми има, мале, цвеће расцветано.
 На код мене, мале, клупе наградите,
 Код главе ми, мале, ружу посадите,
 А код ногу, мале, бунар ископајте,
 Ко год прође, мале, нек се ту одмори:
 Од умора, мале, на клупи нек седи,
 А од жеђи, мале, воде нека пије,
 Рад мириса, мале, ружу нек мирише.“

Adagio

79.

Хај! Вита, вита јело,
 Ти високо растеш,
 Ха! Ти високо растеш,
 Далеко погледаш,
 Хај! На далеко гледаш,
 На сред Смедерева;
 Хај! Смедерево равно,
 Ту је моје драго,
 Хај! Иди, иди тамо,
 Поздрави овамо,
 Хај! Пшеница је зрела,
 Јерица презрела;
 Хај! Ал' је пожњевена
 И овршена,
 Хај! А девојке стигле,
 Стигле за љубљење.

Moderato

80.

У Ивана у влашкога бана
 Једна ћерка за чудо је лепа
 Што је лепа, име јој је лепше
 Име јој је Ружица девојка.

Кад говори кано бисер рони
Кад се смеје кано сунце греје.
(несвршено).

Andantino

у Ни — ва — на, у Ни — ва на
у бла-шко га ба — но
у бла-шко го ба — не

81.

Еј! Омрких замрких
Тужно ми тужна земља (припев)

Омрких замрких.
Еј! Градину радећи.
Еј! Кад ја одох дома
Еј! До троји просевци:
Еј! Једни су из Ниша,
Еј! Други су из града,
Еј! Трећи су сељани.
Еј! Ја њима говорим:
Еј! Који сте из Ниша,
Еј! У Ниш да идете,
Еј! Киту да носите.
Еј! Који сте из града,
Еј! У град да идете,
Еј! Киту да носите.
Еј! Који сте сељани,
Еј! Киту оставите,
Еј! Киту оставите,
Па дома идите.

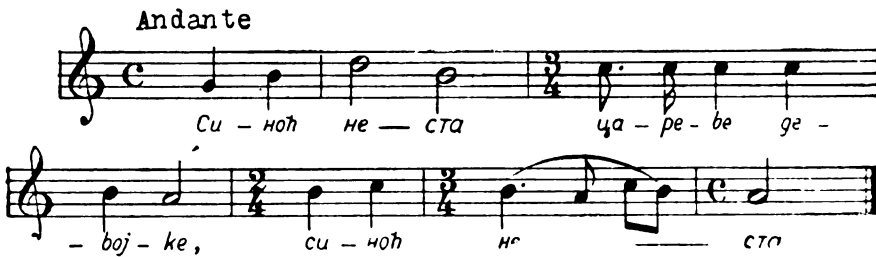
Allegretto

Еј! о — мр — кох за — мр — кох, ту — жно ми
ту — ђа зе — мља о — мр — кох за мр — кох

82.

Синоћ нестга цареве девојке,
Повела слугу Радивоја,
Слугу води, сама да не ходи;

И понела три товара блага,
 Благо носи, путем да не проси;
 Понела је царев бели шатор,
 Шатор носи, на пољ' да не ноћи.
 То дочуше дворкиње девојке
 Па одоше цару те јавише
 Цари се је много дожалило
 Цар распрати ту његову војску
 Па распрати редом по земаља
 Да му нађе цареву девојку.
 Војска ишла редом по земаља
 Па је нашла цареву девојку.
 Девојка је цару говорила:
 „Иди царе, чувај твоју војску,
 Ја шта тражим, ја сам за ме нашла.“

83.

Ој, колико су дана у години,
 Тoliko је уз море градова,
 Нема лепша града од Леђана,
 И њега је Богдан саградио.
 Много је се дуга задужио,
 Па не може јунак да с' одужи.
 Имао је једну стару мајку,
 Па је мајци својој говорио:
 „Обувај се, мале, одевај се,
 Да те водим да те препродајем,
 Много сам се дуга задужио,
 Па не могу јунак да с' одужим.
 Имао сам девет воденица,
 Имао сам девет ваљавица,
 Па све сам их редом продавао,
 Не би ли се дуга одужио,
 Па не могу јунак да с' одужим.“
 Ал' говори она стара мајка:
 „Бог те уби Богдане јуначе!
 'Ко те није од људскога срама
 Зашт' те није од Божјега греха?
 Кад ти имаш своју верну љубу,
 Па је води па је препродај,
 Па се јунак дуга ти одужи.“
 Он отиде натраг натраго'ве
 Натраго'ве у своје дворове
 Па говори оној верној љуби:
 „Чујеш мене, моја верна љубо!
 Обувај се љубо, одевај се,
 Да те водим у нове пазаре,
 Да те водим да те препродајем.
 Много сам се дуга задужио,
 Па не могу јунак да с' одужим.“

Што сам имао девет воденица,
 Што сам имао девет ваљавица,
 Све сам љубо, јунак продавао,
 Па не могу опет да с' одужим.“
 Послуша га она верна љуба,
 Па послуша Богдана јунака;
 Обула се и оденула се,
 Повеле је у нове пазаре,
 Повеле је да је препродаје;
 Никаква га коба не укуби,
 Укуби га Туре Игралија,
 Па питају Туре Игралија:
 Ој, Бога ти младо то трговче
 Куд си пове'о гиздаву невесту?“
 Тад говори то младо трговче:
 „Ој, Бога ти, незнана делијо!
 Ја сам повео у нове пазаре;
 Саградио сам та Леђана града,
 Много сам се дуга задужио
 Па не могу јунак да с' одужим.
 Имао сам девет воденица,
 Имао сам девет ваљавица,
 И све сам их јунак продавао,
 Па не могу опет да с' одужим.“
 Тад говори Туре Игралија
 Тад говори незнаној делији:
 „Ој, Бога ти, незнана делијо!
 Пошто цена гиздавој невести!
 Тад говори незнана делија:
 „Цена јој је пет стотин' дуката.“
 Кад то дочу Туре Игралија,
 Даје тада благо небројено,
 И изброја пет стотин' дуката.
 Кад поведе Туре Игралија
 Кад поведе гиздаву невесту.
 Па пошоше путем да путују
 Кад зашоше кроза гору чарну
 Чудна тица у горици поји:
 „Ој, Бога ти, незнана делијо!
 Јеси л' им'о негде нека рода?“
 Тад ми стаде гиздава невеста
 Па говори незнаној делији:
 „Ој, Бога ти, незнана делијо!
 Чудна тица у горици поји,
 Јал' сестрица јали мили братац?“
 Кад то дочу Туре Игралија,
 Он ми стаде да је запитује,
 Запитује гиздаву невесту:
 „Ој, Бога ти, гиздава невесто!
 Да л' имаде негде нека рода?“
 Ал' говори гиздава невеста:
 „Имала сам једна мила брата,
 Мила брата Туре Игралију,
 И њега су Турци заробили,
 Заробили, одавно одвели.“
 Ал' говори Туре Игралија:
 „Ој, Бога ти, гиздава невесто!
 Да га видиш, да л' би га познала?“
 Још говори гиздава невеста:
 „Да га видим ја би га познала.“
 Тада рече Туре Игралија:
 „А по чему би могла га познати?“
 „Рана му је на левом рамену,

Младеж му је на десном образу.“
 Кад то дочу Туре Игралџија,
 Разви главу црним ништималџем,
 Па га позна она мила сеја,
 Познаше се братац и сестрица;
 И ништа јој није учинио,
 Само ју је три пут пољубио,
 Од жалости од велике милости.
 Кад с' опозна братац са сестрицом,
 Вратише се натраг натрагове;
 Што год може брже похиташе,
 Достигоше Богдана јунака,
 Па говори Туре Игралџија:
 „Стани мало, Богдане јуначе!“
 Кад то дочу Богдане јуначе,
 Осврте се да види који је.
 Тал говори Туре Игралџија:
 „Ој, Бога ти, мој рођени зете!“
 Па ми свуче свилену доламу,
 Па распростре на зелену траву,
 Па сасипа оно пусто благо,
 Кол'ко броји тол'ко забројава:
 „Ево теби Богдане јуначе!
 Ево теби мој рођени зете!
 Нека ти је просто моје благо,
 И бројено ка' и небројено,
 И да ти је просто моја сеја!
 Врат' се натраг мој рођени зете!
 Па се јунак дуга ти одужи,
 Па ми чувај моју милу сеју
 Ја јој нисам ништа ни чинио
 Опрости ме Боже, ти грешнога
 Само сам је три пут пољубио
 Као братац сеју у милости.“

84.

Осу се небо звездама
 Звездане дане, (припев)
 Да мој мили брале!
 Осу се небо звездама
 И равно поље овцама
 Звездама нема Данице
 Овцама нема чобана
 До једно дете — Радоје
 И оно лудо заспало
 Буди га сестра Јелица:

„Устани брате Радоје
Овце ти за брег зајоше.
(несвршено).

Allegretto

0 — су се не — об звезда — ма , о — су
се не — об звезда — ма Звезда — не да — не, да мој ми — ли
бра — ле, о — су се не — об звезда — ма

Allegretto

0 — су се не — об звезда — ма, о — су
се не — об зве — зга — ма Зве — зга не да — не,
да мој ми — ли бра — ле, о — су се не — об звезда — ма

85.

Планино моја старино — леле!
Планино моја старино!
Доста сам по теб' ходио,
Хајдучке чете водио.
Хајдучки барјак носио.
Многе сам мајке цвелио
Цвелио мајку Јованову
Захлах јој сина Јована:
Па терам оца да пече —
Отац га пече, па плаче;
Па терам сестру да пева —
Сестра му пева па плаче,
Па терам брата да свира —
Братац му свира, па плаче,
Па терам мајку да једе,
Мајка га једе, па плаче.

Moderato

Планино мо — ја стаио — но, ле — ле, пла — ни — но мо — ја стари — но

86.

Пуче пушка из горице црне,
 Те ми уби три млада хајдука:
 Једнога је мајка ожалила,
 Другога је сеја ожалила,
 Трећег нема кој' да жали,
 Већ га жали под прстен девојка.

87.

Овце чува Милош дете младо,
 Овце чува дванајест година,
 Заимао је дванајест хиљада,
 И никоме штету не учини,
 И нико га није оглобио.
 Кад је било у недељу младу,
 Он ми нађе две лепе девојке;
 Ту је мало с њима постојао,
 Постојао, поразговарао,
 Док му овце за брег западоше.
 Упадоше у попову њиву;
 Што су мало штету учиниле,
 Па га више попа оглобио:
 На клас му је младо јагње уз'о
 А па на сноп овцу шиљеговицу,
 На крстину по једну стотину!

Moderato

Ob - ce чу - ba Ми - лош де - те мла - го ,
 об - це чу - ба Ми - лош де - те мла - го

88.

Везак је везла Дјева Марија
 Дјева Марија Богу одежду
 'Богу одежду, свету похвалу.
 (несвршено).

Allegro moderato

Ве - зак је ве - зла Дје - ба Ма -
 - ри - ја , Дје - ба Ма - ри - ја Бо - гу о - де жду

89.

Шетала Јана, мале, по винограду, мале
 По новом саду:
 У руци носи, мале, мараму с гројзем.

У другој носи, мале, мараму с дуњке,
 На леђ'ма носи, мале, то мушко чедо.
 Њу ми укубе, мале, до три трговца.
 Први трговац, мале, моје је гројзе,
 Други трговац, мале, моје су дуњке,
 Трећи трговац, мале, моја је Јана,
 Моја је Јана, мале, и мушко чедо.
 „Ој, Јано! Јано! мале, јагњешце младо
 Јагњешце младо, пиле шарено!“

Allegro moderato

Музикална нотација за први комад. Напомена: *Allegro moderato*. Нотација је у два реда на петлинијским линијама. Први ред садржи прва два дела мелодије са текстом „Ше-та-ла Ја-на, ма-ле, по би-но-“. Други ред садржи остатак мелодије са текстом „-граду, ма-ле, по би-но — граду по но-вом са-гу“.

90.

Вино пију Турци и кнезови
 Код прелепе Манде Иванове
 Бога моли Манда Иванова
 Да не дође Иван са дружином
 Докле Турци са брег не замакну
 Таман Манда у беседи беше
 Ето Иван иде са дружином
 Како иде, тако ми говори:
 „Чији коњи у јахар седели,
 Чији соко дуње обарао?“
 Заова снаху речју претицала:
 „Тако м' Бога Иван, мили брале!
 Синоћ су ти шуре долазили.“
 „Кад су мени шуре долазили,
 Шта ће Манди сиње под ћерданом?“
 „Тако м' Бога Иван, мили брале,
 Точила је вино из долине,
 Зато Манди сиње под ћерданом.“
 „Муч', не лажи моја мила сејо!
 Кад би мени шуре долазили,
 Не би Манди сиње под ћерданом.
 Не би сиње под ћерданом било.“

Andante

Музикална нотација за други комад. Напомена: *Andante*. Нотација је у једном раду на петлинијској линији. Мелодија је спорија и садржи текст „Ви — но пи-ју Тур-ци и кне — зо — ви“.

91.

Сеја брата на вечеру звала:
 „Хајде, брале, са мном вечерати.“
 „Не мог' сејо стобом вечерати,
 Већ ја хоћу љуба да ми будеш,
 Старој мајци она мила снајка.“

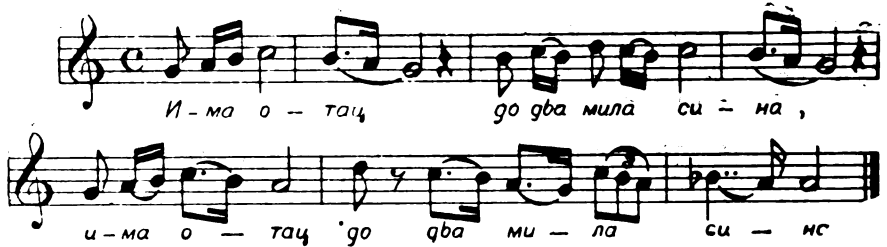
„Немој брале, тако да говориш
 Није било, нити ће да буде.
 Ти испрати до милога Бога:
 Ако капне оно рујно вино,
 Ја не могу теби љуба бити;
 Ако капне она бистра вода,
 Ја ти могу онда љуба бити.“
 Кад су јутрос обоје устали
 На асталу она бистра вода
 Онда може брат сеју узети.
 Ал' говори она мила сеја:
 „Да препливаш ону мутну Дрину.“
 До пола је беше препливао
 А од пола он се удавио.
 Викну сеја танко да попева,
 Пева мало па се забатали,
 Проли сузе низ бијело лице:
 „Хвала Богу, хвала јединоме!
 То је мени мој рођени братац!“
 Жалила га за девет година,
 Терала је свакад своју правду.

92.

Има отац до два мила сина:
 Једног сина на науке дао
 Да научи оно ситно писмо,
 Други син се беше заволео
 Заволео са једном девојком
 Волели се пет месеца дана.
 Говори му она мила сеја:
 „Шта ће теби она бела вила,
 Бела вила из белога града?“
 „Узећу је, могу и умрети.“
 Па он леже јадан да болује
 Боловао је три године дана
 Боловао је и хоће умрети.
 Одлазила она мила сеја
 Омразила брацу и снашицу.
 Тад рекоше њему родитељи:
 „Чујеш ли нас наш рођени сине
 Просићемо т' ону белу вилу.“
 И одоше том бијелом граду
 Да испросе ону белу вилу.
 „Чујеш ли ме убаво девојче,
 Да те просим за мојега сина,
 Мога сина, мога Димитрија.“

Одговара она бела вила:
 „Ја не могу њему љуба бити
 Јер је другу цуру испросио,
 Друга цура боља је од мене.“

93.

Ја бих ведро, ал' се заоблачи,
 Из облака муње посеваше,
 Све девојке муње погледаше,
 Само не хте Милица сестрица.
 Све девојке Милицу питају:
 „Ој, Милице, наша другарице!
 Да л' си луда, ил' одвише мудра
 Што ти не хте муње да погледиш?“
 „Нисам луда нит' одвише мудра:
 Нисам вила по небу да гледам,
 Већ девојка кудељу да предем,
 Кудељу да предем у земљу да гледам.“

andante moderato

94.

Има мајка једна мила сина,
 Једна сина то младо Марјанче.
 Изишло је оно на игриште,
 На игриште, море, у дечиште,
 Свако дете са братом се хвали,
 Ко са братом, ко са милом сејом;
 Оно нема чиме да се хвали,
 Ни са братом, ни са милом сејом.
 Па се врати натраг натрагове,
 Натрагове у своје дворове;
 Кад га виде она стара мајка,
 Запита га остарела мајка:
 „Куд' си био мој сине Марјанче?“
 Ал' говори то младо Марјанче:
 „О, чујеш ме остарела мајко!
 Ја сам био мајко на игриште
 На игриште мајко, у дечиште;
 Свако дете са братом се хвали,

Ко са братом, ко са милом сејом,
 А ја немам чиме да се хвалим,
 Ни са братом ни са милом сејом.“
 Тад говори остарела мајка:
 „Ђути, ђути, мој сине Марјане!
 Ти си им'о једна мила брата,
 Мила брата — рођена Мијата,
 И њега су хајдуци одвели;
 Ти си им'о једну милу сеју,
 Милу сеју Милицу сестрицу,
 И њу су ти Турци заробили.“
 Кад то дочу то младо Марјанче:
 „Чујеш мене остарела мајко!
 Умеси ми до два до три хлеба
 Што ми ваља путем да путујем
 Д' идем, мале, брата да потражим
 Јели брата је ли милу сеју.“
 Кад дочу остарела мајка,
 Тада рече свом сину Марјану:
 „Остави се мој сине Марјане,
 Остави се, то је давно било!
 Ти не можеш брата да пронађеш,
 Нити можеш милу сеју наћи.“
 Он ми неће мајку да послуша,
 Већ он иде јунак унапредак,
 Унапредак без белог хлеба;
 Па ми викну лепо да попева,
 Како пева, лепше од девојке,
 Дочуше га хајдуци из горе,
 Вратише се натраг натрагове
 Па говоре Мијат харамбаши:
 „Ој, чујеш не Мијат харамбашо!
 Још попева незнана делија,
 Још попева лепше од девојке.“
 Кад то дочу Мијат харамбаша:
 „Чујете л' ме два лака јунака,
 Ви идите на царске друмове,
 Ухватите незнану делију,
 Ни га бите, ни врло мучите,
 Већ га здраво мени доведите.“
 Послушаше два лака јунака,
 Послушаше Мијат харамбашу;
 Па одоше на царске друмове,
 И видеше незнану делију,
 Ни га били, ни врло мучили;
 Не дава се незнана делија,
 Не дава се ни с' очи погледат',
 А камо ли рукама ухватит'.
 Вратише се два лака јунака
 Вратише се натраг натрагове
 Па говоре Мијат харамбаши:
 „Ој, чујеш не, Мијат харамбашо!
 Не дава се незнана делија,
 Не дава се ни с' очи погледат',
 А камо ли рукама ухватит'.“
 Кад то дочу Мијат харамбаша,
 Он поскочи на ноге лагане,
 Па дохвати своју шарку пушку,
 Па ми пође путем да путује,
 Да ухвати незнану делију;
 Па отиде у тесне клисуре,
 Затекао је незнану делију,
 Па ми баци ону шарку пушку
 Марјан паде а Мијат допаде

Љубо га је јунак погодио
 Међу пуца, где му срце куца
 Мртва глава — језик проговара.
 Па говори Мијат харамбаша:
 „Ој, Бога ти, незнана делија!
 Да л' имаде гдегод каква рода?“
 Ал' говори незнана делија:
 „Имао сам једна мила брата
 Мила брата — рођена Мијата:
 И њега су хајдучи одвели.
 И им'о сам једну милу сеју
 Милу сеју Милицу сестрицу.“
 „Да их видиш да ли би их позн'о?“
 „Да их видим могао бих их познат
 Па сам пошао да њих и потражим:
 Јели брата, је ли милу сеју,
 Кад дочу Мијат харамбаша,
 Загледа се у младо Марјанче,
 Па познаде свог рођеног брата —
 Руке шире у лице се љубе,
 Он извади мача ицагрије,
 Па убоде оно клето срце,
 Па подвикну танко гласовито:
 „Лежи брате, зајдно да лежимо,
 Да хранимо вране и гавране!“⁽¹⁾

Ad libitum

И-ма мај-ка. једна ми-ла си-на .
 и-ма мај-ка једна ми-ла си-на ;
 . је-дна си-на то младо Мар-јан-че

95.

Синоћ мајка Павла оженила
 А јутрос му ситно писмо дође
 Скоро Павле на војску да иде
 Или Павле ил' од Павла глава.
 Он говори оној лепој Јани:
 „Чујеш мене моја лепа Јано!
 Ако будеш од соја племена,
 Да ме чекаш за девет година,
 Кад преступи десета година
 А ти иди за кога ти драго.“
 Она била од соја племена
 Чекала га за девет година
 Кад преступи десета година
 Павла нема у двор да јој дође

¹⁾ Све песме са оваквим и сличним напевима (мелодијама) које се приближују народном јуначком певању уз гусле, познате су у овом крају под именом: „попевачке песме“, за разлику од путничких и других. Певају се обично о славама.

Ишетала у нову градину
 Па узела Павла да проклиње:
 „Дођи Павле јали га не дошао,
 Дођи Павле време ми прооди.“
 Она мисли нико је не чује,
 Дочула је најмлађа заова,
 Па је старој мајци доказала:
 „Чујеш мене остарела мајко!
 Како куне наша мила снаја,
 Како куне нашег милог брата,
 „Дођи Павле јали га не дошао!“
 Ал' Говори остарела мајка:
 „Мучи ћерко, муком се замукла,
 Хајд отиди снају разговори,
 На снају су до три једа једи:
 Један јед је: мајка на далеко,
 Други јед је: време јој прооди,
 Трећи јед је: Павле не дооди!
 Риба није водом да доплочи,
 Соко није гором да долети,
 Већ је јунак с' јунаци отишао,
 И опет ће с' јунаци да дође.“

Andante

Си — ноћ мај — ка Пав-ла о — же — ни — ла ,
 си — ноћ мај — ка Пав-ла о — же — ни — ла

96.

Дмитар хоће и Мара га хоће,
 Али не да та Марина мајка.
 Трже Мару мајка за десницу,
 Па је запе у тамну тамницу;
 У тамници вода до колена,
 И у води змије и гуштери,
 Змије пију а гуштери штупљу.
 Ал' говори Дмитар младожења:
 „Хајде Маро јер ћу да се женим!“
 „Жен, се Дмитре, желела те мајка!
 Мене мајка за тебе не даје.
 Зар не видиш где ме затворила?
 Већ ти иди у горњу махану,
 Па испроси Милицу сестрицу,
 Милица је моја другарица,
 А она је и лепша од мене.
 И лепша је дара наградила.
 Па кад поћеш са свадбом да идеш,
 Ти да проћеш покрај те тамнице,
 Да ја видим тебе младожењу,
 И да видим кићене сватове.“
 Њу послуша Дмитар младожења,
 Па отиде у горњу махану,
 Па испроси Милицу сестрицу,
 Ту Милицу њену другарицу.
 Истина је: лепша је од ње,

И лепша је дара наградила,
 Кад се врати Димитар младожења,
 И кад прође поред те тамнице —
 Мртва лежи Мара у тамници!

(пева се као бр. 89)

97.

Ја подраних на ту ладну воду,
 Кад на води лист бела папира,
 На папиру црна слова пишу.
 Црна слова ал' су жалостивна!
 Да јунаци на ту војску иду,
 Куд двојица да их не раздвоје,
 Где јединац: не цвелте му мајку,
 Куд тројица да их не оставе.

Moderato

Ја пог-ра — них , ја пог — ра —
 чих на ту ла — дну бо — ду

98.

Ја пресадих јелу на камену,
 Па је ману за годину дана,
 Па постави Ленче да је чува.
 Али оно пише ситно писмо,
 Па ми праћа младоме Милану:
 „Дођ ми доћи, ти млади Миланс!
 Јела ти се давно разгранала,
 Из врха јој ситан бисер капље,
 Из среде јој беле пчеле лете,
 Из корена хладан Дунав тече!“

(пева се као бр. 89)

99.

Савила се грана јоргована,
 Под граном је клупа леgegрана,
 А на клупи лепа Јулијана;
 На крилу јој свилена марама
 А у руци игла од биљура;
 Па ми везе ћерћев од мерџана.
 Туд пролазе фрајле смедеревске
 Па питају лепу Јулијану:
 „Кому везеш ћерћев од мерџана
 Јал' Милану, ја ли Радовану?“
 „Нит' Милану, нити Радовану,
 Већ ја везем Ђоки Смедеревцу;
 Ђока ми је синоћ погинуо,
 Од пиштоља и од револвера.“

(пева се као бр. 89)

100.

Што је лепа сјајна месечина!
 Чак се види до Видина града,
 До Видина, што ј' Вида градила,

У видину коло заиграло,
И у колу момче и девојче!

Што је лепа сјајна месечина!
Чак се види до Будима града;
До Будима што је Буда градила;
И у њему коло заиграло;
И у колу мома и удовче!

Ал' је лепше коло у Видину,
Што га игра момче и девојче;
Него што је коло у Будиму.

101.

Ој, месече, мој ноћни путниче!
Сву ноћ сам ти пута путовао,
Путовао ништа не находих,
Кад у зору украдох девојку.
Па је тргох пред себе на коња,
Па се вину преко поља равна,
Као звезда преко ведра неба?
А кад стигох под јелу зелену,
Свезах коња за јелу зелену,
А девојку у траву зелену.
Па ја легох мало да проспавам,
Разабрах се други дан у подне.
Кад се дигох — нигде ништа нема:
Нити коња, нит' добре девојке!
Буд отиде, зашт' коња одведе?

(пева се као бр. 89)

102.

На Морави два бела дућана,
Пред дућаном лепа Пера седи,
Подрезује перје пауново,
Посече по десници руци:
„Сине Перо, боли л' тебе рука?“
„Мајко моја не боли ме рука
Већ ме боли срце за девојком,“
„Сине Перо, за којом девојком?“
„Мале моја, за Милком поповом,
Што но носи три реда дуката,
А четврти сјајнога бисера!“

(пева се као бр. 89)

103.

Коси Марко под лугом ливаду,
Једном косом, три откоса пада.
Мајка виче ону милу ћерку:
„Носи ћерко, милом брату ручак,
Он ми коси под лугом ливаду,
Један коси, три откоса пада:
Први откос — росна детелина,
Други откос — тај рани босиљак,
Трећи откос — питома ружица!

(пева се као бр. 89)

Овце чућа Јован чобанине
 И са њиме Јованка чобанка.
 Па говори Јован чобанине:
 „Чујеш мене Јованко чобанко!
 Ти ми узми један кондир златан,
 Па донеси хлађане водице;
 И уми ми твоје бело лице
 Бело лице, румен јагодице,
 И донеси хлађане водице.“
 Тад ми узе Јованка чобанка
 Она узе један кондир златан
 И отиде хлађаној водици
 И уми ми њено бело лице
 И, захвати хлађане водице.
 П' онда оде код својих оваца.
 Ал' говори Јован чобанине:
 „Чујеш мене Јованко чобанко!
 Дај ми сада твоје бело лице,
 Твоје лице дај ми да обљубим.“
 Ал' не даде Јованка чобанка
 Јовап трже ножа из појаса
 Па удара Јованку чобанку
 Удара је по сред срца жива.
 Проговара Јованка чобанка:
 „Бог те уби Јован — чобанине,
 Што ли мене младу ти погуби?
 Те учвели моју стару мајку!“

(пева се као бр. 89)

Чува овце до два чобанина:
 Један беше: једини Иване
 А други је: Аница девојка.
 Говорише, овце помешаше
 Иван врће овце и јагањце
 А Аница зелен јаглук везе:
 „Расти, расти, малени Иване,
 Докле стигнеш момак за женидбу,
 А ја стигнем мома за удадбу.“
 Кад су стигли оба за женидбу,
 Тада оде Иван своме двору,
 Своме двору с' Аницом девојком.
 П' онда рече својој старој мајци:
 „Жени мене моја стара мајко!
 Ето т' водим Аницу девојку.“
 Ал' говори остарела мајка:
 „Нећу сине, Аницу девојку,
 Већ ја хоћу брђанку девојку.
 Брђани су од доброга соја,
 Доброг соја, соја господскога!“
 Иван неће брђанку девојку,
 Већ он хоће Аницу девојку.
 Мајка кучка халовита беше,
 Па поскочи на ноге лагане,
 Па отиде у бело Брђане,
 Те испроси брђанку девојку.
 Докле ју је само испросила,
 Три оке је злата потрошила:
 Једну оку, пријатељу дала,
 Другу оку, девојци је дала,
 Трећу оку, дреје (хаљине) јој кројила.

Седела је до два до три дана,
 Па се онда врати своје двору.
 Па дозива малена Ивана:
 „Хајде сине мајка да те жени,
 Да те жени брђанком девојком!“

Али рече малени Иване:
 „Нећу мајко брђанку девојку,
 Већ ја хоћу Аницу девојку
 Ту Аницу моју суђеницу.“

Тада вели Иванова мајка:
 „Хајде сине за мому д' идемо.“

Како кучка халовита беше,
 То поскочи на ноге лагане,
 Па покупи кума и девере,
 И све редом кићене сватове.
 Отишла је без Ива Брђану,
 Седела је за два, за три дана.
 Кад су пошли натраг са девојком
 Са девојком Иванову двору,
 Зазор дају кићени сватови:

„Устај Иво, прихвати девојку!“
 Лежи Ива у меком душеку
 Лежи Ива ни хабера нема.
 Тад се диже куме и старојко,
 Па позивљу Иву младожењу,
 Да прихвати Брђанку девојку.
 Нема куда Ива да се дева,
 Већ се скиде са танане куле,
 Па прихвати Брђанку девојку.
 Како ју је лепо прихватио,
 С њом је Ива на кулу изиш'о,
 Леже Ива у меке душеке,
 До њег седе Брђанка девојка,
 Тад погледа Ива младожењу,
 Па говори Брђанки девојци:

„Еј, чуј мене Брђанка девојко!
 Ти си вита стаса и појаса,
 И на теби три ћердана златна,
 Ал' ти ниси моја суђеница,
 Већ Аница моја суђеница.
 А соја си при том послушнога,
 Дохвати ми оба оштра ножа,

Онда узе једини Иване
 Удари се по срцу јуначку.

Ц, онда вели Брђанки девојки:
 „Ти поздрави моју стару мајку,
 Нек сазове младе кујунције,
 Нек ми сандук од сребра салију,
 И крстове од сувога злата.“

То изусти а душу испусти.
 Тада оде Брђанка девојка
 Она оде Ивановој мајки:
 „Проклет' да си Иванова мајко!
 Зашт' погуби јединца Ивана?
 Иван ти је мајко поручио:
 Да га возиш доњим сокацима,
 Не удараш горњим сокацима.“

Све што им је Ива поручио
 Све то тада они послушаше
 Ударише доњим сокацима
 Поред оних Аничиних двора.
 Тада рече Аница девојка:
 „Ја изиђох у доње сокаке,

Те да гледам Ивине сватове.“
 Али рече Аничина мајка:
 „Ич не иди Аница девојко!
 Иван ти се с другом оженио.“
 Ал' Аница мајку не послуша,
 Већ изиђе у доње сокаке,
 Кад изиђе у доње сокаке,
 Тада викну младе погребнике:
 „Станте мало млади погребници
 Да ја видим Ивине сватове!“
 Ту стадоше млади погребници,
 И Аница ту Иву отклопи,
 Па потрже од Иве ножеве,
 Удари се по срцу јуначку,
 Мртва паде, жива проговара:
 „Лежи Иво, оба да лежимо!“
 У сандук их један наместише,
 И у једну раку закопаше.
 Па прођоше два млада путника,
 На Ивину гробу изникло је,
 Изникло је то дрво борово!
 А на гробу Анице девојке:
 Поникла је питома ружица!
 Међу њима зло дрво глогово,
 На овоме свету и ономе!

(пева се као бр. 89)

3. АЛАЛИЈА

Сама реч „алалија“ значи неко алалeње и праштање. Алалија је постојала у Крајини у старије време, и поред забаве и весеља имала је поглавито религиозни значај.

Она се правила зими на беле покладе или како би стари казали: „на опроштене покладе“ и то увече или са вечером, како је где било.

Тога дана увече, обично на месту где коло игра, скупи се све село: старо и младо, мушко и женско. Ту се наложи велика ватра. Око ватре поседају старији људи и жене, те једу и пију шта је ко донео, а младеж унаоколо игра и пева. Овако траје до поноћи. Кад наступи поноћ сви стари људи и жене почну се опраштати, целивајући се међусобно: мушки са мушкима а женске са женским, пожељивши један другом здравље у току поста и дочек светлог Христовог Васкрсења.

Ово се опраштање вршило било да је који са киме био у завади или не, а вршено је на овај начин: приступе један другом, пољубе се у уста и један од њих (обично млађи старијем или онај који је увредио ономе кога је увредио) каже:

„Опрости брате (сестро)!“

— Нека је Богом просто! одговори овај.

— У здрављу да дочекамо Св. Христово Васкрсење! рећи ће први.

— Да Бог да! — одговори други.

Затим наступа праштање са другим, трећим итд. док се са свима не опрости. Кад се сви опросте разиђу се кућама.

У то доба људи су били толико свесни својих религиозних обавеза да нипошто нису хтели приступити св. причешћу а да се претходно не измире са којима су били у завади.

Отуда је народ ваљда и установио обичај да се пре но што отпочне пост и друго спремање за причешће и ова хришћанска дужност изврши. Данас се овај обичај више не врши. (Пало ми је да се овај обичај до данас једино одржао у Неготину са том разликом: што се опраштање врши у цркви после „вечерње“ на беле покладе.

И. БЕГЛУК

Беглук нам напомиње оно време, када је српски народ морао кулчити турским беговима и спахијама за време турског господарства над Србијом.

Беглучење или кулечење није ништа друго, него робовање турским агама и беговима.

Одласком Турака из Србије беглук није пропао већ је трајао још неко време, само са промењеним циљем. Сеоски кметови продужавали су беглук, али корист од беглука није више ишла турским беговима, већ је ту корист примала сама општина чији су грађани и радили.

Беглучење почиње с пролећа када се отпочну пољски радови. Тада сеоски кмет нареди да сељани из целог села изиђу с плуговима на општинско имање где је одређено. Када се сви прикупе отпочне се орање али тако да сви плугови иду један за другим орући једну њиву. Момци и девојке изиђу на беглук са мотикама те одмах сеју, колико се пооре. Увече полазе кућама са песмом и весељем. Ако је потребно, онда се орање на општинском имању продужава беглуком по неколико дана. Кад кукурузи пристану за прашење и огртање опет сеоски кмет нареди да младеж момци и девојке из целог села изиђу и кукуруз опраше и загрну. Прашење и загртање траје по неколико дана а весела песма за то време разлеже се на све стране. Све ово беглучење врши се под надзором кмета.

У јесен кад кукурузи сазру кмет нареди да сваки домаћин са колима изиђе на беглук да се кукуруз обере. Чим се овај глас чује, све са највећом радошћу излази тамо, јер се је ово последње беглучење сматрало као неко особито весеље. Полази домаћин са колима и сва чељад са њим. Тамо се целог дана кукуруз бере и комиша а увече вози у село и смешта у беглучки кош²⁾.

Овај беглучки кукуруз сељани су после делили онима који су били сиротни и оскудни у храни а много су га пута продавали и добивени новац давали под интерес, те тиме многе општине правиле капитале од којих су доцније подизане: школе, цркве, суднице, ћуприје и друге општинске грађевине које су биле потребне, а нису се порезивали прирези на сељане као што се сада чини.

Од беглука дакле, док је у Крајини после Турака постојао, народ је имао обилате користи. Но од 1865 г. он је сасвим престао и данашњи нараштај не зна ништа о њему.

¹ Ова два последња обичаја иако немају својих нарочитих песама описао сам једно с тога што су сасвим пропали, а друго, што у њима има доста поуке за данашњу генерацију.

²⁾ По закону од 22 октобра 1854 год. беглучки кошеви названи су општинским кошевима.

ИГРЕ У КРАЈИНИ

Бр. 1 (93)

Острољанка

Allegro

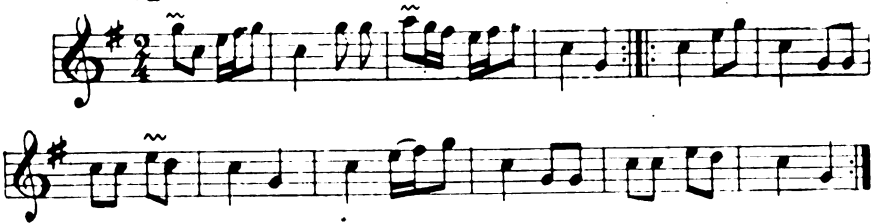

(Свира се на свирали-дудуку)

Бр. 2 (94)

Поломка I

Vivo

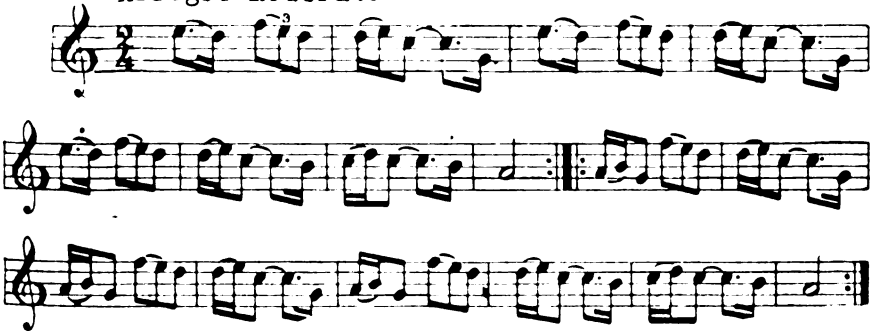

(На свирали)

Бр. 3 (94)

Поломка II

Allegro moderato

(На свирали)

Бр. 4 (96)
Поломка III

Moderato

(На свирали)

Бр. 5 (97)
Старинско оро

Moderato

(На свирали)

Бр. 6 (98)
Господека игра

Vivo

(На свирали)

Бр. 7 (99)
Циганчица I

Allegro

(На свирали)

Бр. 8 (100)
Циганчица II

Allegro moderato

(На свирали)

Бр. 9 (101)
Грешка

Allegro moderato

(На свирали)

Бр. 10 (102)

Полудеј

Allegro moderato

Musical score for 'Полудеј' (No. 102). The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps, and a 2/4 time signature. The music is in a simple, rhythmic style. The second and third staves continue the melody with various rhythmic patterns and accents.

(На свирали)

Бр. 11 (103)

Тодорка

Allegro moderato

Musical score for 'Тодорка' (No. 103). The score is written in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 2/4 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two sharps, and a 2/4 time signature. The music is in a simple, rhythmic style. The second, third, and fourth staves continue the melody with various rhythmic patterns and accents.

(На свирали)

Бр. 12 (104)

Allegro

Musical score for Br. 12 (104), marked Allegro. The score consists of four staves of music in G major and 2/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The music features a series of eighth-note patterns with slurs and accents. The second and third staves contain repeat signs (double bar lines with dots) and continue the melodic line. The fourth staff concludes the piece with a double bar line and repeat dots.

(На свирали)

Бр. 13 (105)

Moderato

Musical score for Br. 13 (105), marked Moderato. The score consists of two staves of music in G major and 3/8 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The music features a series of eighth-note patterns with slurs and accents. The second staff continues the melodic line with repeat signs (double bar lines with dots) and concludes with a double bar line and repeat dots.

(На свирали)

Бр. 14 (106)

Moderato

Musical score for Br. 14 (106), marked Moderato. The score consists of two staves of music in G major and 2/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The music features a series of eighth-note patterns with slurs and accents. The second staff continues the melodic line with repeat signs (double bar lines with dots) and concludes with a double bar line and repeat dots.

(На свирали)

Бр. 15 (107)

Moderato

Musical score for Exercise 15 (107), Moderato. The score is written in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves. The first staff contains the main melody. The second staff contains a similar melody with a trill-like flourish. The third staff contains a more complex rhythmic pattern with first and second endings marked 'I' and 'II'.

(У карабе)

Бр. 16 (108)

Andante con moto

Musical score for Exercise 16 (108), Andante con moto. The score is written in treble clef with a key signature of three sharps (F#, C#, G#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves. The first staff contains the main melody. The second staff contains a similar melody with a trill-like flourish. The third staff contains a more complex rhythmic pattern with first and second endings marked 'I' and 'II'.

(На свирали и виолини)

Бр. 17 (109)

Allegro

Musical score for Exercise 17 (109), Allegro. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of three staves. The first staff contains the main melody. The second staff contains a similar melody with a trill-like flourish. The third staff contains a more complex rhythmic pattern with first and second endings marked 'I' and 'II'.

(На виолини)

Бр. 18 (110)
Ситан бибер

Allegro

ко-ле — ни-ма , ко-ле-ни-ма , си-тан би-бер ту-ци
ко-ле — ни-ма , ко-ле-ни-ма си-тан би-бер ту-ци .

Бр. 19 (111)
Путничка мелодија, ноћу

Adagio

(На свирали)

Бр. 20 (112)
Свалбарска мелодија, при испраћању девојке
Tempo di Marcia

(У карабе)

Имена лица од којих су забележене песме и игре

1. Сарка, уд. Павла Мишића, бившег тежака из села Шаркамена, песма бр. 1 и 4.
2. Ленка, жена Јове Чавића, тежака из села Трњана, песме (мелодије) бр. 2, 3, 34, 36, 37, 40, 41, 42, 43 и 48.
3. Милисав Радановић, тежак из села Трњана, песме бр. 5 и 53 и игре 15 (107) и 16 (108).
4. Живана Вучковићева, девојка из села Речке, песме бр. 7 и 92.
5. Милена жена Милоша Ивића, тежака из села Јасенице, песме бр. 8, 51, 86 и 87.
6. Ленка жена Васа Станковића, писара општинског, из села Шаркамена, песме бр. 9, 15, 18, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 44, 45, 46 и 66.
7. Мијајло Стојановић, тежак, из села Рајца, песме бр. 10, 60, 63, 64, 67, 68 и 74.
8. Сара жена Косте Станковића тежака из села Шаркамена, песма бр. 11.
9. Баба Цвета из села Рогњева, песме бр. 12, 19, 20, 32 и 33.
10. Баба Мара из села Видровца, песме бр. 13, 17, 29, 31 и 82.
11. Миса жена Станојла Петровића, тежака из села Речке песме бр. 14, 16, 21, 62 и 70.
12. Сара жена Милоша Петровића тежака из села Речке, родом из села Чубре, песме бр. 22, 57, 58, 59, 72 и 75.
13. Васа Станковић, писар општински из села Шаркамена, песму бр. 28 и игру бр. 18 (110).
14. Јула жена Ђорђа Лукића, тежака из села Шаркамена песме бр. 35, 38, 55, 56 и 77.
15. Станица уд. Лазе Чавића земљорадника из села Трњана песму бр. 39.
16. Живко Лазих тежак из села Речке, песме бр. 47 и 50.
17. Жика Недељковић, тежак из села Речке, песме бр. 49 и 81.
18. Милица уд. Станојла Јеремића б. тежака из села Смедовца, песме бр. 52, 71 и 73.
19. Милисав Петковић земљорадник из села Јасенице, песме бр. 54, 61, 65, 78, 89, 90 и 91.
20. Петар Поповић свештеник из села Речке песму бр. 76.
21. Јован Станојевић прота окр. крајин. песму бр. 79.
22. Михајло Николић, прота, прет. Тим. дух. суда, песму бр. 80.
23. Михајло Станојевић-Пешић, кафеџија из села Речке, песме бр. 83 и 84.
24. Љуба жена Михајла (Мике) Станојевића, тежака из села Речке, песму бр. 85.
25. Вељко Вељковић земљорадник из села Шаркамена игре бр. 1(93), 2(49), 3(95), 5(97), 6(98), 7(99), 9(101), 10(102), 13(105), 14(106) и 20 (112).
26. Миљко Маринковић, земљорадник из села Чубре, игре бр. 4(96), 8(100), 11(103) и 19(111).

R É S U M É

Les présentes mélodies et danses populaires ont été notées dans la Krajina, territoire du nord-est de la Serbie, au commencement de ce siècle. Sans appliquer d'analyse strictement musicale, l'auteur fixe ici un certain nombre de mélodies et danses qu'on n'entend guère aujourd'hui. En outre l'auteur donne la description de plusieurs coutumes populaires, religieuses dans la plupart, où ces danses ou mélodies ont leur part (comme aux noces, aux funérailles, aux divers travaux de maison ou aux champs etc).

L'analyse musicale de ces mélodies (tonale, rythmique et métrique) est donnée dans la préface par le professeur K. P. Manoylovitch.

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY

8000984384

DATE DUE

**Music Library
University of California at
Berkeley**

1775

1775